॥ सदा शिव ॥

॥श्रीगणेशायनमः॥ॐनमश्चंडिकायै॥
मार्कंडेयउवाच॥यद्गुह्यंपरमंलोकेसर्वरक्षाक
रंनृणां यन्नकस्यचिदाख्यातं तन्मेब्रूहिपितामह॥ब्रह्मोवाच अस्तियत्तमंविप्रसर्वभूतोप
कारकं॥देव्यास्तुकवचं पवित्रंपुण्यमहामुने॥

कौमारी शक्तिनिर्भिन्नाः केचिन्नेशुर्महासुराः
ब्रह्माणी मंत्रपूतेन तोयेनान्ये निराकृताः ॥३७॥
माहेश्वरी त्रिशूलेन निर्भिन्नाः पेतुरुत्तथापरे ॥ वाराही तुंडघातेन केचिच्चूर्णीकृता भुवि ॥३८॥ खंडं खंडं
डुंचचक्रेण वैष्णव्या दानवाः कृताः ॥ वज्रेण चैंद्री ह

स्त्याग्नि मुक्तेन तथापरे॥३२॥ केचिद्विनेषुरसु
रा केचिन्नष्टा महाहवात्॥ नक्षितास्चापरेकाली
शिवदूतीम गाधिपे॥४०॥ इतिश्रीमार्कंडेय
पुराणेसावर्णिके मन्वंतरे देवीमहात्म्येनिशुं
भवधोनामनवमोध्यायः॥ ॥ऋषिरुवाच॥

निशुंभंनिहतंदृष्ट्वाभ्रातरं प्राणसंमितं॥हन्यमा
नंबलंचैवशुंभः प्रोवाचेदंवचःशुंभउवाच॥ब
लावलेपदुष्टेत्वंमादुर्गेदुर्गमावह॥अन्यासांब
लमाश्रित्यसंयुध्यसेचातिमानिनी॥३॥श्रीदेव्युवाच॥
एकैवाहंजगत्यत्रद्वितीयाकाममापरा॥पश्यैता

दुष्टमध्येचचिंत्योमद्विनूतयः ॥३॥ ऋषिरुवाच ॥
ततः समस्तास्तादेव्यो ब्रह्माणीप्रमुखाद्यः ॥ त
स्यादेव्यास्तनोजग्मुरेकैवासीत्तदांबिका ॥४॥ श्री
देव्युवाच ॥ अहंविभूत्याबहुभिरिहरूपैर्यदास्थि
ता ॥ तत्संहृतंमयैकैवतिष्ठाम्याजौस्थिरोभव ॥ ५

ऋषिरुवाच॥ ततः प्रववृते युद्धं देव्याः शुंभस्य
चोभयोः पश्यतां सर्वदेवानामसुराणां च दारुणं ६॥
शरवर्षैः शितैः शस्त्रैस्तथास्त्रैश्चैव दारुणैः॥ त
योर्युद्धमभूद्भूयः सर्वलोकभयंकरं॥७॥ दिव्यान्य
स्त्राणि शतशो मुमुचे यान्यथांबिका॥ बभंज ता

निर्देयेंद्र स्तस्त्रीघातरुत्तजिः ॥ तमुक्तानि
तेनचास्त्राणिदिव्यानिपरमेश्वरी ॥ बभंजळी
लयैवोग्रं हुंकारोच्चारणादिभिः ॥ ९ ॥ ततः शरश
तैर्देवीमाच्छादयतसोसुरः ॥ सापितंकुपिता दे
वी धनुश्चिच्छेद सायकैः ॥ १० ॥ छिन्नेधनुषिदैत्ये

द्रस्तथाशक्तिमथादद्दे ॥ चिच्छेददेवीचक्रेणा ता
मप्यस्यकरेस्थितां ॥ ११ ॥ ततः खड्गमुपादाय श
तचंद्रंचभानुमत् ॥ अभ्यधावत्ततोदेवीं दैत्यानां
मधिपेश्वरः ॥ १२ ॥ तस्यापतएवाशुखड्गंचिच्छेद
चंडिका ॥ धनुर्मुक्तैः शितैर्बाणैश्चर्मचार्कसरा

मले ॥१३॥ अश्वांश्चपातयामास रथंसारथि
नासह ॥ हताश्वः सतदोदग्यश्चिन्नधन्वाचिसा
रथिः ॥१४॥ जग्राहमुद्गरंघोरंभिक्रानिधनोद्य
तः ॥ चिच्छेदापततस्तस्यमुद्गरंनिशितैःशरैः ॥१५
तथापिसोभ्यधावत्तामुग्रिमुद्यम्यवेगवान् ॥

५

समुष्टिपातयामास हृदये दैत्यपुंगवः ॥ देव्यास्ते
चापिसापिसा देवी तलेनोरस्यताडयत् ॥ तलप्र
हाराभिहतोनिपपातमहीतले ॥ ७ ॥ सदेयरा
जःसहसापुनरेवतथोत्थितः ॥ उत्पत्य चप्रग्रह्यो
च्चैर्देवीगगनमास्थितः ॥ ८ ॥ तत्रापिसानिराधा

ततः प्रसन्नमरविंदहृते तस्मिन्नुरात्मनि ॥२४
जगत्स्वास्थ्यमतीवासीन्निर्मलं चाभवन्नभः ॥
उत्तातेमेघाःसोल्काये प्रागासंस्ते शमंययुः ॥२५
स्रवितोमार्गवाहिन्यस्तथाश्चुक्षोनिपानि च ॥
ततोदेवगणाः सर्वेहर्षनिर्भरमानसाः ॥२६॥ब

॥ बुर्निहते तस्मिन्धंधवाल्लिलंजगुः ॥ अवाद
यंतस्तथैवान्येनतुभ्यांप्सरोगणाः ॥ ७ ॥ यवुः
पुण्यास्तथावातासुप्रभाश्चदिवाकरः ॥ जज्वलुः
श्चाग्नयःशांताशांतादिग्गतनिस्वनाः ॥ ८ ॥ इतिश्री
मार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेमन्वंतरेदेवीमा
ह्यंशुंभवधोनामदशमोध्यायः ॥ ॥

ऋषिरुवाच॥ देव्याहतेतत्रमहासुरेंद्रेसेंद्राः सु
रावन्हिपुरोगमास्तां॥ कात्यायनीतुष्टुवुरिष्टला
भाद्विकाशिवक्त्रांबुजविकाशिताशाः॥१॥देवाऊ
चुः॥देवीप्रपन्नार्तिहरेप्रसीदप्रसीदमातर्जग
तोखिलस्य॥प्रसीदविश्वेश्वरिपाहिविश्वंत्वमीश्वरी

देविचराचरस्य॥२॥आधारभूताजगतस्त्व
मेकाजगत्स्वरूपेणयतस्थितासि॥अपांस्वरूप
स्थितयात्वयैतदाप्यायतेकृत्स्नमलंघ्यवीर्ये॥३
त्वंवैस्मवीशक्तिरनंतवीर्यविश्वस्यबीजंपरमासि
माया॥सम्मोहितंदेविसमस्तमेतत्त्वंवैप्रसन्नाभुवि

मुक्तिहेतुः ॥४॥ विद्यासमस्तास्तवदेविभेदाः
स्त्रियः समस्तास्समस्तासकलंजगत्सु ॥ त्वयैक
यापूरितमंबयैतत्का तेस्तुतिःस्तव्यपरापरोक्तिः ॥५॥
सर्वभूतायदादेवीभुक्तिमुक्तिप्रदायिनी त्वंस्तुता
स्तुतयेकावाभवंतिपरमोक्तयः ॥६॥ सर्वस्यबुद्धिरू

भोति सततंजाप्यतत्परः ॥ २ ॥ सिध्यंत्यस्त्रोच्चाटनादीनिव
स्तूनिसकलान्यपि ॥ एतेनस्तवतादृशीस्तोत्रदेव
सिध्यति ॥ ३ ॥ नमंत्रोनौषधंतत्रनकिंचिदपिविद्यते ॥
चिनायत्नेनसिद्धेतसर्वमुच्चाटनादिकं ॥ ४ ॥ समस्ता
न्यपिसेस्युस्तिलोकशंकामिमांहरः ॥ हरानिमंत्रयामा

स सर्वमेवमिदंशुद्धं ५ स्तोत्रंवैचंडिकायास्तत्च
रुद्यंचकारसः समाप्नोतिसपुण्येनतांयथा व
न्नियंत्रणां ६ सोपदेशमवाप्नोतिसर्वमेवन
संशयः रक्षायांचचतुर्दश्यामष्टम्यांवासमाहि
तः ७ ददातिप्रतिगृह्णातिनान्यथैषाप्रसीद्य

लो नाशं विधेहि बलमुच्चकैः ॥ रूपं ॥१०॥ विधेहि दे
विकल्याणं विधेहि विपुलां श्रियं ॥ रूपं ॥११॥ सुरा
सुरशिरोरत्ननिघृष्टचरणेऽम्बिके ॥ रूपं ॥१२॥ विद्या
वंतं यशस्वंतं लक्ष्मीवंतं जनं कुरु ॥ रूपं ॥१३॥ प्रचंडदैत्यदर्प
घ्ने चंडिके दुरितापहे ॥ रूपं ॥१४॥ चतुर्भुजे चतुर्वक्त्र

पेणाजनस्यसृष्टिसंस्थिते॥ स्वर्गापवर्गदेदेवि ना
रायणिनमोस्तुते॥७॥ कलाकाष्ठादिरूपेणपरि
णामप्रदायिनी॥ विश्वस्योपरतौशक्तेनारा य
णिनमोस्तुते॥८॥ सर्वमंगलमांगल्येशिवेसर्वा
र्थसाधके॥ शरण्येत्र्यंबकेगौरीनारायणिनमोस्तुते ९॥

सृष्टिस्थितिविनाशानांशक्तिभूतेसनातनि॥
गुणाश्रयेगुणमयेनारायणिनमोस्तुते॥५॥
शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणे॥सर्वस्या
र्तिहरेदेवीनारायणिनमोस्तुते॥६॥हंसयुक्तवि
मानस्थेब्रह्माणीरूपधारिणी॥कोशांनःक्षुरि

केदेविनारायणिनमोस्तुते॥१२॥त्रिशूलचंद्रहा
धरेमहावृषभवाहिनी॥माहेश्वरीस्वरूपेणनारा
यणिनमोस्तुते॥१३॥मयूरकुक्कुटवृतेमहाशक्ति
धरेनघे॥कौमारीरूपसंस्थानेनारायणिनमोस्तुते॥१४॥
शंखचक्रगदाशार्ङ्गगृहीतपरमायुधे॥प्रसीदवै

देवीरूपेनारायणिनमोस्तुते॥१५॥ग्रहीतोग्रमहा
चक्रेदंष्ट्रोद्धृतवसुधरे॥वाराहरूपिणिशिवे ना
रायणिनमोस्तुते॥१६॥नृसिंहरूपेणोग्रेण हंतुं
दैत्यान्कृतोद्यमे॥त्रैलोक्यत्राणसहिते नारायणिन
मोस्तुते॥१७॥किरीटिनीमहावज्रेसहस्रनयने

नश्यंतिदर्शनात्तस्यकवचेहृदिसंस्थिते॥ मानोन्नति
र्नवेद्राज्यंतेजोवृद्धिकरंपरं॥५७॥यशसावर्धतेसोपि
कीर्तिमंडितभूतले॥नस्मात्तंपठेत्सदाद्वंद्वंचक्रवचंक्रा
मदंसुने॥५८॥निर्विघ्नेनभवेत्सिद्धिश्चंडीजापसमुद्भ
वा॥यावद्भूमंडलंधत्तेसशैलवनकाननं॥५९॥तावत्ति

प्रति वमेदिन्यां संततिः पुत्रपौत्रकी दिहांतेपरमं
स्थानंयत्सुरैरपिदुर्लभं॥५७॥प्राप्नोतिपुरुषोनि
त्यंमहामायाप्रसादतः॥ इतिश्रीहरिहरब्रह्मवि
रचितंदेव्याःकवचंसंपूर्णं॥ॐभगवत्यंबिकाय
जयंतीमंगळाकाळीभद्रकाळीकपालिनी॥दुर्गाक्ष

माशिवाधात्रीस्वाहास्वधानमोस्तुते॥१॥मधुकैठ
भनिर्नाशिविधात्रवरदेनमः॥रूपंदेहिजयंदेहि
यशोदेहिद्विषोजहि॥२॥महिषास्त्रनिर्नाशिविधा
त्रिवरदेनमः॥रूपं॥३॥वंदितांघ्रियुगेदेवीसौभा
ग्यवरदायिनी॥रूपं॥४॥अचिंत्यरूपचरितेसर्वशत्रु

विनाशिनी॥ रूपं॥५॥ नतेभ्यः सर्वदा नत्या चंडि
केदुरितापहे रूपं॥६॥ स्तुवद्भ्यो भक्तिपूर्वं त्वं
चंडिके व्याधिनाशिनि॥ रूपं॥७॥ चंडिके सततं
ये त्वामर्चयंत्यपि भक्तितः॥ रूपं ८॥ देहिसौभाग्य
मारोग्यं देहि देविपरंसुखं॥ रूपं॥९॥ विधेहिद्विष

ति इच्छारूपेणकीलेनमहादेवेनकीलितं ८
योनिःकीलंविधायैनांनित्यंजपतिसंस्कृटं ससि
द्धःसगणःसोपिगंधर्वोजायतेवने ९ नचैवाप्य
टंतस्यनयंकापीहजायते नापमृत्युर्नवैतस्य
ततोमोक्षमवाप्नुयात् १० इत्याप्रारभ्यकुर्वीत

त्यकुर्वाणोविनश्यति॥ततोज्ञात्वैवसप्तम्यामिदंप्रार
भ्यतेबुधैः॥११॥सौभाग्यादितुयत्किंचिद्दृश्यतेऽळ
नाजनैः॥तत्सर्वंयत्प्रसादेन तेनजाप्यमिदंमहत्॥१२॥
ज्ञानेस्तुजाप्यमानेस्मिन्सप्तम्यांसंपाभिरूक्षकैः॥
नवयेवंसमग्रापितदाप्रारभ्यतेबुधैः॥१३॥ऐश्वर्य

तेजनोद्दामदत्तानंदोदयेंचिके॥रूपं॥२०॥पत्नि
मनोरमांदेहिमनोवृत्तानुसारिणीं॥तारणींदुर्ग
संसारसागरस्यकुलोद्भवां॥२१॥इदंस्तोत्रंपठित्वा
तुमहास्तोत्रंपठेन्नरः॥सलुसप्तशतिंसंख्यांवरमा
प्नोतिसंपदः॥२२॥पुत्रान्देहिधनंदेहिसर्वकामांश्चदे

हिमे रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥२३॥
इत्यर्गळास्तुतिस्समाप्ता ॥ ॐ नमश्चंडिकायै
विशुद्धज्ञानदेहायत्रिवेदीदिव्यचक्षुषे ॥ श्रेयः प्रा
प्तिनिमित्ताय नमः सोमार्धधारिणे ॥ १ ॥ सर्वमेतद्वि
नायस्तुमंत्राणामपिकीळकं ॥ सोपिक्षेममवा

त्वामाश्रिलानानविपन्नराणांत्वामाश्रितांश्रि
यतांप्रयांति २० एतत्कृतंयत्कदनंमयाद्यधर्म
द्विषांदेविमहासुराणांरूपैरनेकैर्बहुधात्वमूर्ति
कृत्वांबिकेतत्प्रकरोतिकान्या २० विद्यासुरा
स्त्रीषुविवेकदीपेद्याद्येषुवाक्येषुचकात्वदन्या

ता

मनत्यगतिमहांधकारेदिग्भ्रामयस्येनदृती
वविश्वं॥२॥रक्षांसियत्रोग्रविषाश्चनागायत्रा
रयोदस्यबलानियत्रादावानकोयत्रलथाधि
मध्येतत्रस्थितास्त्वंपरिपासिविश्वं॥३॥विश्वे
श्वरित्वंपरिपासिविश्वंविश्वात्मिकाधारयसी

तिविश्वं॥विश्वेशवंद्यानवतीभवंतिविश्वा
श्रयाये त्वयिभक्तिनम्रा॥४॥देविप्रसीदपरि
पालयनोरिभीतेर्नित्यंयथासुरवधादधुनैवस
द्यः॥५॥पापानिसर्वजगतांप्रशमंनयाशुउ
त्पातपाकजनितांश्चमहोपसर्गान्॥६॥प्रणता

नां प्रसीद त्वंदेवि विश्वार्त्तिहारिणी॥त्रैलो
क्यवासिनामीड्ये लोकानां वरदा नृणां॥३५॥श्रीदे
व्युवाच॥वरदाहंसुरगणा वरंयन्मनसेप्सितं॥
तंवृणुध्वं प्रयच्छामि जगतामुपकारकं॥३६॥दे
वाऊचुः॥सर्वबाधाप्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्व

रि एव मेत्त वया कार्यं मस्माद्धरि वना ज्ञानं ॥ ३७
श्रीदेव उवाच ॥ वैवस्वतेंतरे प्राप्ते अष्टाविंशति
मेयुगे ॥ शुंभोनिशुंभश्चै वान्या वुत्पस्येते महा
सुरौ ॥ २ ॥ नंदगोपकुलेजाता यशोदागर्भस
ंभवा ॥ ताभ्यांतस्तौनाशयिष्यामिविंध्याचलनिवा

नी ॥ ३९ ॥ पुनर्व्याहरिष्येण रूपेणा पृथिवीतले
अवतीर्य हनिष्यामि वैप्रचित्तान्सुदानवान् ॥ ४० ॥
भक्षयंत्याश्चतानुग्रान्वैप्रचित्तान्महासुरान्
रक्ता दंतास्तविष्यंति दाडिमीकुसुमोपमा ॥ ४१ ॥
ततोमांदेवताःसर्वमर्त्यैर्मर्त्यलोकेचमानवाः ॥

स्तूयंतेव्याहरिष्यंतिसततंरुरुदंतिकं ॥ ४२ ॥
भूयश्चशतवार्षिक्यामनावृष्ट्यामनंतरं ॥
मुनिभिःसंस्कृतान्भूमौसंभविष्याम्ययोनिजा ॥ ४३ ॥
ततःशतेननेत्राणांनिरिक्षिष्यामियन्मुनीन्
कीर्तयिष्यंतिमनुजाःशताक्षीमितिमांततः ॥ ४४ ॥

लोहमरिष्यंति लोकमात्मदेहसमुद्भवैः ॥ तरि
ष्यामि सुरा शाकैरा वृष्टे प्राणधारकैः ॥ ४५ ॥ शा
कंभरीति विख्यातं तदा यास्याम्यहं भुवि ॥ तत्रैव च
हनिष्यामि दुर्गमाख्यं महासुरं ॥ ४६ ॥ दुर्गादेवीति
विख्यातं तन्नाम तत्रविष्यति ॥ पुनश्चाहं यदा नी

मरूपं कृत्वाहिमाचळे ॥ ४७ ॥ रक्षांसिनक्षयिष्या
मिमुनीनांत्राणकारणात् ॥ तदामांमुनयःसर्वेस्तो
ष्यंत्यानम्रमूर्तयः ॥ ४८ ॥ भीमादेवीतिविख्यातेत
न्मेनानतनिष्यति ॥ यदारुणाख्यस्त्रैलोक्यंनहा
बाधांकरिष्यति ॥ ४९ ॥ तदाहंभ्रामरंरूपंकृत्वासंख्येयषट

इ पदं त्रैलोक्यस्याहिताधीयवधिष्यामि महासुरं ५०॥
न्तामरीतिच मां लोकास्तदास्तोष्यंतिसर्वतः॥इ
दंयदायद्बाधादानवोत्थाभविष्यति॥तदातदावतीर्याहं करिष्याम्यरिसंक्षयं॥ इतिश्रीमार्कंडेय
पुराणेसावर्णिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्ये
नारायणीस्तुतिर्नामैकादशोध्यायः॥ ॥

श्रीदेव्युवाच॥एभिस्तवैश्चमांनित्यंस्तोष्यतेयःस
माहितः॥तस्याहंसकलांबाधांनाशयिष्यासंशयं॥२॥ स्व
मधुकैटभनाशंचमहिषासुरघातनं॥कीर्तयिष्यंति
तेयद्वद्वधंशुंभनिशुंभयोः॥३॥अष्टम्यांचचतुर्द
श्यांनवम्यांचैकचेतसः॥स्तोष्यंतिचैवयेभक्त्या

ममाहात्म्यमुत्तमं ॥ ३ ॥ न तेषां दुष्कृतं किंचिद्दुष्कृ
तोपचयो न चापदः ॥ भविष्यति न दारिद्र्यं न चैवेष्ट
वियोजनं ॥ ४ ॥ शत्रुतो न भयं तेषां दस्युतो वा
न राजतः ॥ न शस्त्रानलतोयौघात्कदाचित्सं
भविष्यति ॥ ५ ॥ तस्मान्ममैतन्माहात्म्यं पठि

ऋषिरुवाच॥ एतत्ते कथितंभूपदेवीमाहात्म्यमुत्तमं
एवंप्रभावासादेवीययेदंधार्यतेजगत्॥१॥ विद्याता
थैवक्रियतेभगवद्विष्णुमायया॥ तथाह्येवबलैश्वर्य
तथैवान्येविवेकिनः॥२॥ मोह्यंतेमोहिताश्चैवमोहमे
ष्यंतिचापरे॥तामुपैहिमहाराजेनशरंयापरमेश्वरीं॥३

देवीदेवैः सगंधर्वैर्ऋषिभिश्चसुहर्मुहुः ॥ आराधि
तासेवनृणांभोगस्वर्गापवर्गदा ॥४॥ मार्कंडेयउवाच
इतितस्यवचःश्रुत्वासुरथःसनराधिपः ॥ प्रणिपत्य
महाभागंतमृषिंशंसितव्रतं ॥५॥ निर्विण्णोतिमम
त्वेनराज्यापहरणेनच ॥ जगामसद्यस्तपसेसचवै

मेधामहामुने ॥६॥ संदर्शनार्थंमंबाया नदीपुलिनमा
स्थितः ॥ सचवैश्यस्तपस्तेपे देवीसूक्तंपरंजपन् ॥७॥
तौतस्मिन्पुलिनेदेव्याःकृत्वामूर्तिंमहीमयीं ॥ अर्हणां
चक्रतुस्तस्याःपुष्पधूपाग्नितर्पणैः ॥८॥ निराहारौयता
हारौतन्मनस्कौसमाहितौ ॥ ददतुस्तौबलिंचैवनिज

गात्रास्तुष्टिं ते ॥ ९ ॥ एवं समाराधयतोस्त्रिभिर्वर्षैर्यतात्मनः ॥ परितुष्टा जगद्धात्री प्रत्यक्षं प्राह चण्डिका ॥ ९ ॥
श्रीदेव्युवाच ॥ यत्प्रार्थ्यते त्वया क्रूपत्वयाच कुलनंदन
मत्तस्तत्प्राप्यतां सर्वं परितुष्टा ददामि ते ॥ १० ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ ततो वव्रे नृपो राज्यमविभ्रंश्यन्यजन्मनि

दाप्रबलारिभिः ॥ ६ ॥ अमात्यैर्बलिभिर्दुष्टैर्दुर्बलस्य
दुरात्मभिः ॥ कोशोबलंचापहृतंतत्रापिस्वपुरेततः ७॥
ततोमृगयाव्याजेनहृतःस्वाम्यःसभूपतिः ॥ एको
हीयमानस्यजगामगहनंवनं ॥ ८ ॥ सतत्राश्रमम
द्राक्षीद्द्विजवर्यस्यमेधसः ॥ प्रशांतश्वापदाकीर्णंमु

निशि ध्यापशेनाजितं ९ तस्ततो किंचित्सकालंच मुनि
नालेन सत्कृतः इ तश्चेतश्चविचरंस्तस्मिन्मुनिव
राश्रमे ७० ततः स्वपुरसोचिंतयत्तदा तत्र ममता
कृष्टचेतनः मत्पुरैः पालितंपूर्वमयाहीनंपुरंहित
त्र ७१ मद्भयैस्तैरसद्वृत्तैर्धर्मतः पाल्यतेन वा न

जानेसप्रधानोमेश्वरस्तीसदामदः ७२ मम
वैरिवशंयातः कान्नोगानुपलप्स्यते येममानुग
तानित्यंप्रसादधनभोजनैः ७३ अनुवृत्तिंध्रुवंने
द्यकुर्वंत्यन्यमहीपतां असम्यग्व्ययशीलैस्तैः कु
वीड्रिः सततंक्षयं ७४ संचितः सोतिदुःखेनक्षयंको

शोगमिष्यति॥ एतच्चान्यच्च सततं चिंतयामासपा
र्थिवः॥१५॥ तत्रविप्राश्रमोक्ष्यासे वैश्यमेकंददर्श
सः॥सदृष्ट्स्तेनकस्तेजो हेतुश्चागमनेत्रकः॥१६॥
सशोकइवकस्मात्त्वंदुर्मनाइवलक्ष्यसे॥इत्याकर्ण्य
वचस्तस्यभूपतेःप्रणयादितं॥१७॥प्रत्युवाचसतंवै

तव्यं समाहितैः ॥ श्रोतव्यं च सदानन्त्या परं
स्वस्त्ययनं महत् ॥ ६ ॥ उपसर्गानशेषांस्तु म
हामारीसमुद्भवान् ॥ तथा त्रिविधमुत्पातं मा
हात्म्यं शमयेन्मम ॥ ७ ॥ यत्रैतत्पठ्यते सम्यङ्नि
त्यमायतने मम ॥ सदा न तद्विमोक्ष्यामि सान्नि

ध्यं तत्रमोस्थितं ८ बलिप्रदानेपूजायाम
ग्निकार्यमहोत्सवे सर्वममैतच्चरितमुच्चार्य
श्राव्यमेवच ९ जानताजानतावापिबलि
पूजातथाकृते प्रतिक्षिप्याहं प्रीत्यावन्हि
होमेतथाकृते १० शरत्काले महापूजाक्रिय

तेयाचवार्षिकी तस्यां ममैतन्माहात्म्यंश्रुत्वा न
स्त्रिसमन्वितः ११ सर्वबाधाविनिर्मुक्तोधन
धान्यसमन्वितः मनुष्योमत्प्रसादेन भविष्य
तिनसंशयः १२ श्रुत्वाममैतन्माहात्म्यंतथाचो
त्पत्तयःशुभाः पराक्रमंयुद्धेषुजायतेनिर्भयःपुमान्

रिपवः संक्षयं यांतु कल्याणं चोपजायते। मंद
लेच कुलेपुंसां माहात्म्यं मम श्रण्वतां॥१४॥शां
तिकर्मणिसर्वत्र तथा दुःस्वप्नसदर्शने॥ग्रहपी
डासुचोग्रासुमहात्म्यंश्रणुयान्मम॥१५॥उप
सर्गाःशमंयांति ग्रहपीडाश्चदारुणाः॥दुःस्व

श्यः प्रश्रयावनतोनृप ॥ वैश्य उवाच ॥ समाधिर्नाम
वैश्योहमुत्पन्नोधनिनां कुले ॥१॥ पुत्रदारैर्निरस्त
श्चधनलोभादसाधुभिः ॥ विहीनःस्वजनैर्दारैः पुत्रै
राप्तायमेधनैः ॥१॥ वनमभ्यागतोदुःखी निरस्तश्चा
प्तबंधुभिः ॥ सोहंनवेद्मिपुत्राणांकुशलंकुशलास्मिके ॥२॥

प्रवृत्तिं स्वजनानां च दाराणां चात्र संस्थितः ॥ किं नु ते
षां गृहे क्षेममक्षेमं किं नु सांप्रतं ॥ २१ ॥ कथं ते किं नु
सद्वृत्ता दुर्वृत्ताः किं नु मे सुताः ॥ राजोवाच यैर्नि
स्सारो ऽहं वान्धवैः पुत्रदारार्थदूषकैः ॥ २२ ॥ तेषु किं
नवतः स्नेहमनुबध्नाति मानसं ॥ वैश्य उवाच ॥

एवमेतद्यथा प्राह भवानस्मद्गतं वचः ॥ २३ ॥ किं करो
म्यनबध्नाति ममनिष्ठुरतां मनः ॥ यैः संत्यज्य पितृस्ने
हं धनलुब्धैर्निराकृतः ॥ २४ ॥ प्रीतिः स्वजनसंबंधेषु
दृष्टदोषेष्वपि मम ॥ किमेतन्नाभिजानामि जानन्नपि म
हामते ॥ २५ ॥ यत्प्रेमप्रवणं चित्तं विगुणेष्वपि बंधुषु ॥

तेषांकृतेमनिश्चासोदौर्मनस्यंचजायते॥२६॥करो
मिकिंयन्ममनस्तेचप्रीतिर्भुनिवरं॥मार्कंडेयउवाच
ततस्तोसहितौविप्रंमुनिंसमुपस्थितौ॥२७॥स
माधिर्नामवैश्योसौसचपार्थिवसत्तमः॥दुःखातु
लोयथान्यायंयथार्हंतेनसन्विदं॥२८॥उपविष्टौक

अत्रैव चनिजंराज्यंहतशत्रुबलंबलात्॥१२॥सोपि
वैश्यस्ततोज्ञानंवव्रेतिर्विण्णमानसः॥ममेत्यहंम
तिप्राज्ञःसंगविच्युतिकारकं॥१३॥श्रीदेवुवाच स्व
ल्पेरहोनिःपतेस्वराज्यंप्राप्स्यतेनवात्॥हत्वारिपू
न्स्वकिंतेतवराज्यंनविष्यति॥१४॥मन्त्रिभ्यः

संप्राप्य जन्मदेवादिवस्वतः ॥ सावर्णिनो नाम म
नुर्भवान्भुविभविष्यति ॥ ९ ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ इति
दत्वातयोर्देवीयथाभिलषितंवरं ॥ बभूवांतर्हिता
सद्योनृपास्यात्यान्यामग्निपुष्टता ॥ ७ ॥ एवंदेव्यावरं
लब्ध्वासुरथःक्षत्रियर्षभः ॥ सूर्याज्जन्मसमासाद्य

सावर्णिर्भविताम नुः ॥ ८ ॥ इतिमार्कंडेयपुराणेसा
वर्णिकेमन्वंतरेदेवीमहात्म्येसुरथवरप्रयोवरप्रदानाम ७३
राजोवाच ॥ भगवन्नवतारामे चंडिकायास्त्वयो
दिताः ॥ एतेषांप्रकृतिंब्रह्मन्प्रधानेवक्तुमर्हसि ॥ १
ऋषिरुवाच ॥ इदंरहस्यंपरममनाख्येयंप्रचक्षते ॥

नस्को स्तीति मयाकिंचि न्नवाच्यं न राप्यि पा ३ ॥ स
र्वं स्याद्यामहालक्ष्मीस्त्रिगुणासकलेश्वरी ॥ ऊक्ष्या
लक्ष्यस्वरूपासा व्याप्यकृत्स्नं व्यवस्थिता ॥ ४ ॥ मा
तुलिंगं गदांखेटं पानपात्रं चबिभ्रति ॥ नागलिंगं च
योनिं चबिभ्रत्यि नैवमूर्धनि ॥ ५ ॥ तप्तकांचनकांचन

प्रेतनिर्दुष्टसुस्वप्नमुपजायते ॥१५॥ बालग्रहाभि
भूतानांबालानांशांतिकारकं ॥ संघातभेदचरणं
मैत्रीकरणमुत्तमं ॥१७॥ दुर्लभानामशेषाणांबलहा
निकरंपरं ॥ रक्षोभूतपिशाचानांपठनादेवनाशनं ॥१८
सर्वममैतन्माहात्म्यममसन्निधिकारकं ॥ पशुपुष्पा

क्षैतेधर्मपेश्चगंधदीपस्तथोत्तमैः ॥१९॥ विप्राणांभो
जनैर्होमैः प्रेक्षणीयैरहर्निशं ॥ अन्यैश्चविविधैर्नी
मैः प्रदानैर्वत्सरेणवा ॥२०॥ प्रीतिर्मेक्रियतेसास्मि
न् सकृदुच्चारितेश्रुते ॥ ऋतेहरति पापानि तथारो
ग्यंप्रयच्छति ॥२१॥ रक्षांकरोतिभूतेभ्योजन्मनांकी

र्तनंमम ॥ युद्धेषुचरितंयन्मेदुष्टदैत्यनिबर्हणं ॥२२
तस्मिंश्रुतेवैरिकृतंनभयंपुंसांनजायते ॥ युष्माभि
स्तुतियाश्चयाश्चब्रह्मर्षिभिःकृताः ॥२३॥ ब्रह्म
णाचस्तुतायाश्चप्रयच्छंतिशुभांमतिं ॥ अरण्येप्रां
तरेवापिदावाग्निपरिवारितः ॥ दस्युभिर्वेष्टितःशून्ये

रहीतो वापिशत्रुभिः सिंहव्याघ्रानुवातो वा वने
वा वनहस्तिभिः ॥२५॥ राज्ञाक्रुद्धेन चाज्ञप्तो वध्यो बं
धगतोपिवा ॥ अचूर्णितो वा वातेनस्खलितः पोतेमहा
र्णवे ॥२६॥ एतस्मुचापिशस्त्रेषुसंग्रामेष्वतिदारुणे
सर्वबाधासुघोरासुवेदनार्दितोपिवा ॥२७॥ स्मरन्

थाः काश्चिच्च कतुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ राजोवाच भगवं
स्त्वामहं द्रष्टुमिच्छाम्येकंव दस्वतत्र ॥२॥ दुः खाय
यन्मे मनसः स्वचित्तायत्तांविना ॥ ममतंगत्तरा
ज्यस्यराज्यांगे ष्वरिलेष्वपि ॥३॥ जानतोपियथा
ज्ञस्यकिमेतन्मुनिसत्तम ॥ अयंचनिहतःपुत्रैर्हरे

भ्रंशैस्तथोत्थितः ॥३१॥ स्वजनेनच संयुक्तस्तेषुहा
र्दीतथाप्यति ॥३२॥ एवमेषतथाहंचद्वावप्येतदुःखि
तौ ॥ दृष्टदोषेपिविषयेममत्वाकृष्टमानसौ ॥३३॥ त
त्केनेतन्महाभागयन्मोहोज्ञानिनोरपि ॥ ममास्यवज्र
वत्येषाविवेकांधस्यमूढता ॥३४॥ ऋषिरुवाच ॥ज्ञान

मस्तिसमस्तस्यजंतोर्विषयगोचरे ॥ विषयाश्चम
हाभागयांतिचैवंपथक्पथक् ॥३५॥ दिवांधाः प्राणि
नः केचिद्रात्रावंधास्तथापरे ॥ केचिद्दिवातथारात्रौ
प्राणिनस्तुल्यदृष्टयः ॥३६॥ ज्ञानिनोमनुजाः सत्यंकि
न्तुतेनहिकेवलंयतोहिज्ञानिनःसर्वेपशुपक्षिमृगादयः ३७

ज्ञानं च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृगपक्षिणां ॥ मनुष्या
णांचयत्तेषां तुल्यमन्यत्तयोरुभयोः ॥ ३० ॥ ज्ञानेपिस
तिपश्यैतान्पशूंगान्धवंचबुध्यु ॥ कर्णमोक्षाद
नान्मोहात्पीड्यमानानपिक्षुधा ॥ ३१ ॥ मानुषामनु
ज्यांघ्रसन्निळाषासुतान्प्रति ॥ लोभात्सक्रूपकारा

मैतच्छ्रुत्वा नरो मृत्यो तसंकटात्र मम प्रत्नावासिं
हाद्यादस्यवो वैरिणास्तथा ॥ दूरादेव पलायंते
स्मरतश्चरितंमम ऋषिरुवाच ॥ इत्थंकासालग
वतीचंडिकाचंडविक्रमा ॥ पश्यतांसर्वदेवानां
तत्रैवांतरधीयत ॥ तेपिदेवानिरातंकास्वाधिका

कारान्यथापुरा ॥ यज्ञभागभुजः सर्वे चक्रुर्विनि
हतारयः ॥ ३१ ॥ दैत्यांश्च देव्यानिहतेशुंभेदेवारिपौ
युधि ॥ जगद्विध्वंसकेतस्मिन्महोग्रेतुलदिक्रमे ॥ ३२ ॥
निशुंभेचमहावीर्येशेषाः पाताळमाययुः ॥ एवंभ
गवतीदेवीसानित्यापिपुनःपुनः ॥ ३३ ॥ संभूयकुरु

तेभूपजगतः परिपालनं ॥ तयैतन्मोह्यतेविश्वं
सैवविश्वंप्रसूयते ॥ ३४ ॥ सायाचिताचविज्ञानं तु
ष्टाऋद्धिप्रयच्छति ॥ व्याप्ततयैतत्सकलंब्रह्मांड
मनुजेश्वर ॥ ३५ ॥ महाकाल्यामहादेव्यामहामारी
स्वरूपया ॥ सेवकाले महामारीसैवसृष्टिर्नवेयजा ॥ ३६ ॥

स्थितिं करोति ॥ तानांसैव कालेस्नातनी ॥ सवका
लेनणांसैव लक्ष्मीर्वृद्धि प्रदाप्टे ॥ ३ ॥ सैवा ज्ञावेत
थालक्ष्मी विनाशायोपजायते ॥ स्नानासक्तिता पु
ष्पेर्गधधूपादिलिप्तथा ॥ ४ ॥ ददाति वित्तं पुत्रांश्च
मतिंधर्मे गतिंशुभां ॥ ५ ॥ इतिश्रीमार्कंडेय पुराणे
सावर्णिकमन्वंतरेदेवीमाहात्म्ये भगवतीनाम द्वादशः १२

२५

थाः काश्चिच्च क्रतुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ राजोवाच भगवं
स्त्वामहं द्रष्टुमिच्छाम्येकंव दस्यतत् ॥ २९ ॥ दुः खाय
यन्मे मनसः स्वचित्तायत्तं विना ॥ ममत्वंगतरा
ज्यस्यराज्यांगे ष्वखिलेष्वपि ॥ ३० ॥ जानतोपियथा
ज्ञस्यकिमेतन्मुनिसत्तम ॥ अयंचनिकृतः पुत्रैर्दारै

र्भर्ये स्तथोत्थितः ॥३१॥ स्वजनेनचसंयुक्तस्तेषुहा
र्दीतथाप्यति ॥३२॥ एवमेवतथाहंचद्वावप्यर्यंतदुःखि
तौ ॥दृष्टदोषेपिविषयेममत्वाकृष्टमानसौ ॥३३॥ त
त्केनेतन्महाभागयन्मोहोज्ञानिनोरपि ॥ममास्यवज्र
वयेषाविवेकांधस्यमूढता ॥३४॥ ऋषिरुवाच ॥ज्ञान

मस्तिसमस्तस्यजंतोर्विषयगोचरे ॥विषयाश्चम
हाभागयांतिचैवंपृथक्पृथक् ॥३५॥ दिवांधाः प्राणि
नः केचिद्रात्रावंधास्तथापरे ॥केचिद्दिवातथारात्रौ
प्राणिनस्तुल्यदृष्टयः ॥३६॥ ज्ञानिनोमनुजाः सत्यंकि
न्तुतेनहिकेवलं ॥यतोहिज्ञानिनःसर्वेपशुपक्षिमृगादयः ३७

ज्ञानं च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृगपक्षिणां ॥ मनुष्या
णांसुयत्तेषां तुल्यमन्यत्तथोभयोः ॥ ३० ॥ ज्ञानेपिस
तिपश्येतान्यत्तंगान्छावचंचुषु ॥ कणमोक्षाद
सान्मोहात्सीदंतमानानपिक्षुधा ॥ ३१ ॥ मानुषामनु
जव्याघ्रसान्निध्यासुतान्प्रति ॥ लोभात्स्वयंपकारा

यनन्वेतान्किंनपश्यसि ॥४०॥ तथापिममतावर्तमो
हगर्तेनिपातिताः ॥ महामायाप्रभावेनसंसारस्थिति
कारिणः ॥४१॥ तान्नात्रविस्मयः कार्योयोगनिद्रा
गसतेः ॥ महामायाहरेश्चैषायया संमोह्यतेजगत् ॥४२
ज्ञानिनोमपिचेतांसिदेवीभगवतीहिसा ॥ बलादाक

ष्य मोहाय महामायाप्रयच्छति ॥ ४३ ॥ तयाविसृज्यते
विश्वं जगदेतच्चराचरं सैषाप्रसन्नावरदानृणांनव
निमुक्तये ॥ ४४ ॥ साविद्यापरमानुक्तैर्नुक्तासनात
नो संसार बंधहेतुश्चसैवसर्वेश्वरेश्वरी ॥ ४५ ॥
राजोवाच ॥ भगवन्काहिसादेवीमहामायेतियांभ

वान् ॥ ब्रवीतिकथमुत्पन्नासाकर्मास्याश्चकिंद्विज ॥ ४६
यत्स्वभावाचसादेवीयत्स्वरूपायदुद्भवा ॥ तत्सर्वंश्रो
तुमिच्छामित्वतोब्रह्मविदांवर ॥ ४७ ॥ ऋषिरुवाच नि
त्यैवसाजगन्मूर्तिस्तयासर्वमिदंततं ॥ तथापितत्स
मुत्पत्तिर्बहुधाश्रूयतांमम ॥ ४८ ॥ देवानां कार्यसिध्यै

र्थमाविर्भवतिसायदा उत्पन्नेति तदाऽकेकेसानि
त्याप्यनिधीयते ॥४९॥ योगनिद्रांयदाविष्णुर्जगत्येकार्ण
वीकृते ॥ आस्तीर्यशेषमत्रजकल्पांतेजगदान्प्र
भु ॥५०॥ तदाद्वावसुरौघोरौविख्यातौमधुकैटभौ ॥
विष्णुकर्णमलोद्भूतौहंतुंब्रह्माणमुद्यतौ ॥५१॥ सना

निकमले विष्णोस्तिष्ठतोब्रह्मा प्रजापतिः॥ दृष्ट्वा तावसुरौ चोग्रौ प्रसुप्तं च जनार्दने॥ ५२॥ तुष्टाव योगनिद्रां तामेकाग्रहृदयस्थितः॥ विबोधनार्थाय हरेर्हरिनेत्रकृतालयां॥ ५३॥ ब्रह्मोवाच॥ विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीं॥ स्तोमिनिद्रां भगवतीं वि

स्तोरतुलतेजसः॥५४॥त्वंस्वाहात्वंस्वधात्वंहिवषट्का
रःस्वरात्मिकासुधात्वमक्षरेनित्येत्रिधामात्रात्मिका
स्थिता॥५५॥अर्धमात्रास्थितानित्यायानुच्चार्यविशे
षतः॥त्वमेवसंध्यासावित्रीत्वंदेविजननीपरा॥५६॥
त्वयैतद्धार्यतेविश्वंत्वयैतत्सृज्यतेजगत्त्वयैतत्पा

ल्यतेदेवित्वमत्स्यंतेचसर्वदा॥५७॥विसृष्टौसृष्टिरू
पात्वंस्थितिरूपाचपालने॥तथासंहृतिरूपांतेजग
तोस्यजगन्मये॥५८॥महाविद्यामहामायामहामे
धामहास्मृतिःमहामोहाचभवतीमहादेवीमहासु
री॥५९॥प्रकृतिस्त्वंचसर्वस्यगुणत्रयविभाविनी का

ळरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा ॥ ६० ॥ त्वश्री
स्त्वमीश्वरीत्वंह्रीस्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा ॥ लज्जापुष्टि
स्तथातुष्टिस्त्वंशांतिःक्षांतिरेवच ॥ ६१ ॥ खड्गिनी
शूलिनीघोरागदिनीचक्रिणीतथा ॥ शंखिनीचा
पिनीबाणाभुशुंडीपरिघायुधा ॥ ६२ ॥ सौम्यासौ

म्पलराशेषसौख्येन्यस्तिसुंदरी परापराणांप
रमातमेवपरमेश्वरी ६३ यच्चकिंचित्क्वचिद्वस्तु
सदसद्वाखिलात्मिके तस्यसर्वस्यया शक्ति
स्सात्वंकिंस्तूयसेमया ६४ यया त्वयाजगत्स्र
ष्टाजगत्पात्यत्तियोजगत् सोपिनिद्रावशंनीतः

क स्त्वांस्तोतुमिहेश्वरः ॥ ६५ ॥ विष्णुः शरीरग्रहण
महमीशानएव च ॥ कारितास्तेयतोऽतं तस्त्वंकः
स्तोतुमुत्सहेत् ॥ ६६ ॥ सात्वमित्थंप्रभावै
स्त्वैरुदारैर्देविसंस्तुता ॥ मोहयैतौदुराधर्षावसुरौ
मधुकैटभौ ॥ ६७ ॥ प्रबोधंचजगत्स्वामी नीयतामच्यु

तोलघु ॥ बोधश्चक्रियतामस्यहंतुमेतौमहासु
रौ ॥ ६८ ॥ ऋषिरुवाच एवंस्तुतातदादेवीतामसीत
त्रवेधसा ॥ विष्णोः प्रबोधनार्थायनिहंतुंमधुकैट
भौ ॥ ६९ ॥ नेत्रास्यनासिकाबाहुहृदयेभ्यस्ततथो
रसः ॥ निर्गम्यदर्शनेतस्थौब्रह्मणोव्यक्तजन्मनः ॥ ७० ॥

उक्तस्तेचजगन्नाथस्तयोक्तोजनार्दनः एका
र्णवेहिग्रथनाततःसदृक्षेचतौ ॥१॥ मधुकैटभौ
दुरात्मानावतिवीर्यपराक्रमौ क्रोधरक्तेक्षणावत्तु
ब्रह्माणंजघ्नतोद्यमौ ॥२॥ तावप्यतिबलोन्मत्तौ
महामायाविमोहितौ उक्तवंतौवरोस्मत्तोव्रियता

वर्णा नातत्त्व कांचनभूषणा॥ शून्यंतदखिलं
स्विन पूरयामासतेजसा ६॥ शून्यंतदखिलंलो
कंचिलोम्यपरमेश्वरी॥ बभार रूपमपरंतमसा
केवलेनहि॥ ७॥ सात्रिनाजननंकालादंष्ट्राकिंतव
राननाविशालोचनाबारीबभूवचनुमध्यमा॥ ८॥

खड्गपात्रशिरः खेटैरलंकृतचतुर्भुजा॥ कबं
धहारशिरसा बिभ्राणाहिशिरस्त्रजं॥१॥साप्रो
वाचमहालक्ष्मीतामसीप्रमदोमा॥ नामकर्मच
मेमातर्देहितुभ्यंनमोनमः॥१०॥तांप्रोवाच म
हालक्ष्मीतामसीप्रमदोत्तमां॥ देव्युवाच म

नियानिकर्माणितानितेशृणु॥११॥महामायामहा
कालीमहामारीक्षुधातथा॥ निद्रात्वंचैकवी
राकालरात्रिर्दुरत्यया॥१२॥इमानितवनामानि
प्रतिपाद्यानिकर्मभिः॥ एभिः कर्माणितेज्ञात्वा
योधीतेसोश्नुतेसुखं॥१३॥तामिस्रकोमहाबं

क्ष्मीः स्वरूपमपरं नृप ॥ सत्त्वाख्यनात्मशुद्धेन
गुणेनेदुप्रभे दधौ ॥ १४ ॥ अक्षमालांकुशधरा वी
णापुस्तकधारिणी ॥ सा ब्रह्मन्वरदा नारी नामान्य
स्येवसादधौ ॥ १५ ॥ महाविद्या महावाणी भारती
वाक्सरस्वती ॥ आर्याब्राह्मीमहाधेनुर्वेदगर्भोच

मिति केन्नावं ॥७४॥ श्रीभगवानुवाच ॥ न वे नाम यमे तुष्टो
मम वध्या वुभावपि ॥ किमन्येन वरेणात्र एतावद्धि दृतंम
या ॥७५॥ ऋषिरुवाच वंचितान्यामिति तदा सर्वमापोम
यं जगत् विलोक्यतान्यांगदितो भगवान्कमलेक्षणः ॥७६॥
श्रीतौस्वस्तवयुद्धेनश्लाघ्यस्त्वमत्यराचयीः आवांज

हिनयत्रोवीसळिळेनपरिप्लुता॥ ७७॥ ऋषिरुवाच
तथेत्युक्त्वाभगवतास्तंरथचक्रंगदाभृता॥ क्षुरान्वितं
णवेछिन्नंजघनेत्रिरसीतयोः॥ ७८॥ एवमेषासमुत्प
न्नाब्रह्मणासंस्तुतास्वयं॥ प्रभावमस्याद्देव्यास्तु
भूयःश्रृणुवदामितेः॥ ७९॥ इतिश्रीमार्कंडेयपुरा

१ मध्यमचरित्रस्यविष्णुऋषिः॥ महालक्ष्मीदेवताउष्णिक्छंदः॥ शाकं
भरीशक्तिः॥ दुर्गाबीजं॥ वायुस्तत्वं॥ श्रीमहालक्ष्मीप्रीत्यर्थेजपेविनियोगः

ओसावर्णिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्येमधुकैटभवधःप्रथमः ७५
ऋषिरुवाच॥ देवासुरमभूद्युद्धंपूर्णमब्दशतंपुरा॥ म
हिषेसुराणामधिपेदेवानांचपुरंदरे॥ १॥ तत्रासुरैर्म
हावीर्यैर्देवसैन्यंपराजितं॥ जित्वाचसकलान्देवानि
ंद्रोभून्महिषासुरः॥ २॥ ततःपराजितादेवाः पद्मयोनिं

प्रजापतिं पुरस्कृत्य गतास्तत्र यत्रेशगरुडध्वजौ ॥३॥
यथावृत्तं तयोस्तद्वन्महिषासुरचेष्टितं त्रिदशाः कथे
यामासुर्देवानिनवविस्तरं ॥४॥ सूर्येंद्राग्न्यनिलेंदूनां
यमस्यवरुणस्यच ॥ अन्येषांचाधिकारान्स्वयमेवा
धितिष्ठति ॥५॥ स्वर्गान्निराकृताः सर्वैस्तैर्देवगणास्तु

धीश्वरी ॥ ६ ॥ अथो वाचमहालक्ष्मीः ससर्ज
मिथुनं द्वयं महाकाली सरस्वती युवाऽनयोर्दे
वौ मिथुनेस्वानुरूपतः ॥ ७ ॥ इयं कानेमहा
लक्ष्मीः ससर्जामिथुनं त्रयं हिरण्यगर्भं सवि
त्रीं स्त्रीं पुंसौ कमलाननौ ॥ ८ ॥ ब्रह्मन्विधेर्विरिं

चेति धातरित्याह तेनरं ॥ श्रीः पद्मकमल्लेळ
क्ष्मीयाहमातास्त्रियंच तां ॥१९॥ महाकाली
मारती चमिथुनेसतुतस्मादेतयोरपि
पाणिनामानिच वदामि ते ॥२०॥ नीलकंठरुद्र
बाहुंश्वेतांगंचेद्रोरवं जनयामासपुरुषं

महाकाळीसितांस्त्रियं ॥२१॥ सरुद्रःशंकर
स्थाणुःकपर्दीत्रिलोचनः त्रयीविद्याकाम
धेनुःसास्त्रीमाषाक्षरास्वरा ॥२२॥ सरस्वतीस्त्रि
यंगौरीरुद्रंचपुरुषंनपजनयामासनामानि
तयोरपिवदामि ते ॥२३॥ विष्णुःरुद्रोहृषीके

शो वासुदेवोजनार्दनः ॥ उमा गौरी सती चंडी सुंद
रीसुभगाशुभा ॥ २४ ॥ एवंयुवतयः सर्वाः पुरुषंवे
प्रवेदिरे ॥ वक्षस्थलेनपश्यंति नेतरद्विदोजनाः
बलयोप्रददौपत्नीमहालक्ष्मीरुपत्रयी ॥ रुद्रा
यगौरीवरदावासुदेवायचश्रियं ॥ २६ ॥ सरयास

विचिचरंतियथामर्योमहिषेणदुरात्मना ॥५॥एत
द्वः कथितंसर्वममरारिविचेष्टितं ॥शरणंवः प्रपन्ना
स्मोवधस्तस्यविचिंत्यतां ॥७॥स्त्रीभिरुवाचाइछंनि
शम्यदेवानांयचांसिमधुसूदनः ॥चकारकोपंशंभु
श्चकुटीकुटिलाननो ॥८॥ततोतिकोपपूर्णस्यच

त्रिणोवदनात्ततः॥ निश्चाम महातेजो ब्रह्मणः शंक
रस्यच॥९॥ अन्येषांचैवदेवानांशक्रादीनांशरीरतः
निर्गतंसुमहत्तेजः सर्वेदेवाःसमेत्यते॥१०॥ स्तत्रैक्य
समगच्छत॥११॥ अतीवतेजसःकूटंज्वलंतमिव
पर्व्वतं॥ ददृशुस्तेसुरास्तत्रध्रुवोज्वालावृतादिशंतरा॥१२॥

अतुलंतत्रततेजः सर्वदेवशरीरजं॥ एकस्थंतदभू
न्नारीव्याप्तलोकत्रयंत्विषा॥१३॥ यदभूच्छांतवंते
जस्तेनाजायततन्मुखं॥ याम्येनचानेयकेशाबा
हवोविश्वतेजसा॥१४॥ सौम्येनस्तनयोर्युग्मंमध्यं
चैंद्रेणचानवत्॥ वारुणेनचजंघोरुनितंबस्तेजसाभु

च:१४॥ब्रह्मणस्तेजसापादौतदंगुल्योर्कतेजसा॥
वसूनांचकरांगुल्यःकौबेरेणचनासिका॥१५॥त
स्याःस्तूयंतेसंभूतेसंभूतेःप्राजापत्येनतेजसा
नयनत्रितयंजज्ञेतथापाकंचतेजसा॥१६॥ऋचोच
संध्यायास्तेजःश्रवणावनिलस्यच॥अन्येषांचैवदे

ह संभूय विधिं बीजमजीजनत् ॥ बिभेद सद्यो जग
दंडस्तदोर्ध्वास हवीर्यवान् ॥ २७ ॥ अंडमध्ये प्रधा
नादिकार्यजातमभूत्प ॥ महाभूतालकं सर्वज
गत्स्थावरजंगमं ॥ २८ ॥ पुपोष पालयामास तच्छ
क्त्यास्तत्केशवः ॥ महालक्ष्मीरमजा सर्वलोक

महेश्वरी ॥२९॥ निराकारा चसाकारा सैवनामा
त्रिधानस्मृता ॥ नामांतरैर्निरूप्येषा नाम्नानान्येन
केनचित् ॥३०॥ इतिश्रीमार्कंडेय पुराणेसावर्णि
केमन्वंतरे देवीमाहात्म्येप्राधानिकंरहस्यंनाम १४
ऋषिरुवाच ॥ त्रिगुणामामसीदेवीसात्विकीयात्रिधो

दिता ॥ सासर्वाचंडिकादुर्गा नवधाजायतेपुनः ॥१॥
योगनिद्याहरेरुक्तामहाकालीतमोगुणा ॥ मधु
कैटभनाशार्थंयातुष्टावांबुजासना ॥२॥ दशव
क्त्रादशभुजादशपादांजनप्रभा ॥ विशालयाराज
मानात्रिंशल्लोचनमालया ॥३॥ स्फुरद्दशनदंष्ट्रासा

श्री मरूपापिन्नमि पा॥ रूप सौभाग्य कांतीनां
सा प्रतिष्ठा महाश्रियं॥४॥ खड्ग बाण गदा शूल
खेचक्र कपालचर्म॥ परिघ कार्मुकाणीर्घ निश्वो
तद्रुधिरं दधौ॥५॥ एषासा वैष्णवी माया महा का
ली दुरत्यया॥ आराधिता वशीकुर्यात्पूजा कर्तुश्चराचरं॥६॥

३५

वानांसंभवस्तेजसांशिवा॥७॥ततःसमस्तदेवानां
तेजोराशिसमुद्भवां॥तांविलोक्यमुदंप्रापुरमरा
ह्रिषार्दिताः॥८॥शूलंशूलाद्विनिष्कृष्यददौतस्यापि
नाकधृक्॥चक्रंचदत्तवान्कृष्णःसमुत्पाद्यस्वचक्रतः॥९॥
शंखंचवरुणःशक्तिंददौतस्यहुताशनः॥मारुतोद्

त्तवांश्चापंबाणपूर्णतथेषुधी॥२०॥वज्रमिंद्रसमु
त्पन्नंकुठिनादमराधिपः॥ददौतस्मैसहस्राक्षोघं
टामैरावतान्गजात्॥२१॥कालदंडाद्यमोदंडंपाशं
चांबुपतिर्ददौ॥प्रजापतिश्चाक्षमालांददौब्रह्माकम
ंडलुं॥२२॥समस्तरोमकूपेषुनिजरश्मीन्दिवाकरः

कालश्चदत्तवान्खड्गंतस्याःचर्मचनिर्मलं॥२३॥क्षी
रोदश्चामलंहारमजरेचतथांबरे॥चूडामणिंतथा
दिव्यंकुंडलेकटकानिच॥२४॥अर्धचंद्रंतथाशुभ्रंके
यूरान्सर्वबाहुषु॥नूपुरौविमलौतद्वद्ग्रैवेयकमनुत्तमं॥२५॥
अंगुलीयकरत्नानिसमस्तास्वंगुलीषुच॥विश्वकर्मा

ददौ तस्यै परश्चुंचातिनिर्मलं ॥२६॥ अस्त्राण्यनेक
रूपाणितथा नेद्यं चदर्शनं ॥ अम्लानपंकजांमालां
शिरस्यूरसि चापरां ॥२७॥ अददज्जलधिस्तस्यै पंक
जे चातिशोभने ॥ हिमवान्चाहनं सिंहरत्नानिविवि
धानिच ॥२८॥ ददावेश्वर्यसुरयापानपात्रंचनाधिपः

सर्व देव शरीरेभ्यो याविर्भूतामितप्रभा ॥ त्रिगुणा सा
महालक्ष्मी साक्षान्महिषमर्दिनी ॥७॥ श्वेतानना
नीलभुजा सुश्वेतस्तनमंडला ॥ रक्तमध्या रक्तपादा
नीलजंघोरुरूत्तमदा ॥८॥ सुविचित्रजघना चित्रमाल्या
बरविभूषणा ॥ चित्रानुलेपना कांतिरूपसौभाग्य

शालिनी ॥ २ ॥ अष्टादशभुजा चैषा सासहस्र
भुजासती ॥ आयुधान्यत्रवक्ष्यंते दक्षिणाधःक
रक्रमात् ॥ ७ ॥ अक्षमालाच कर्तृंच बाणोसिकु
लिशंगदा ॥ वज्रंचिश्रूलंपरशुंशंखोघंटाचपाशकं
शक्तिर्दंडश्चर्मचापंपानपात्रंकमंडलुः ॥ अलंकृत

भुजामेनिरायुधैः कमलासनां ॥ १५ ॥ सर्वदेवम
यीमीशांमहालक्ष्मीमिमांनृप ॥ पूजयेत्सर्वलोका
नांसदेवानांप्रभुर्भवेत् ॥ १६ ॥ गौरीदेहात्समुद्भू
तायासत्त्वैकगुणाश्रया ॥ साक्षात्सरस्वतीप्रोक्ता
शुंभासुरनिबर्हिणी ॥ १७ ॥ दधौचाष्टभुजाबाणमुशल

श्रेलचक्रभृत्॥ शंखघंटालोगलंचकार्मुकंवे
णुसुधाधिप॥१५॥ एषासंपूजिताभक्त्यासर्वज्ञ
लेप्रयच्छति॥ निशुंभमथनीदेवीशुंभासुरनि व
र्हिणी॥१६॥ इत्युक्तोनिस्वरूपाखिमूर्तीनांतवपा
र्थिव॥ उपासनेनगन्मातुःपथस्यानिशामय॥१७

शोषश्चसर्वनागेशोमहामणिविभूषितं॥२९॥नाग
हारंददौनस्यैधत्तेयःपृथिवीमिमां॥अन्येरपिसुरै
र्देवीभूषणैरायुधैस्तथा॥३०॥समानिलाननादोद्यैः
साट्टहासंमुहुर्मुहुः॥नस्यानादेनघोरेणकृत्स्नमा
पूरितंनभः॥३१॥अमायतातिमहतातिशब्दोमहा

नभस्तलं ॥ चुक्षुभुः सकलाः लोकाः समुद्राश्च चकंपिरे ॥ ३२
चचाल वसुधा चेलुः सकलाश्चमहीधराः ॥ जयेति देवाश्चमुदा तामूचुः सिंहवाहिनीं ॥ ३३ ॥ तुष्टुवुर्मुनयश्चैनां नवभिर्मूलमंत्रतैः ॥ दृष्ट्वा समस्तंसंक्षुब्धं त्रैलोक्यममरारयः ॥ ३४ ॥ सन्नद्धाखिलसैन्यास्ते समुत्तस्थुरुदायुधाः ॥ आः किमेतदितिक्रोधादाभाष्य महिषासुरः ॥ ३५ ॥ अभ्यधावत तंशब्दमशेषैरसुरैर्वृतः ॥ सददर्शततोदेवीव्याप्तलोकत्रयंत्विषा ॥ ३६ ॥ पादाक्रांत्यानतंभुवंकिरीटोल्लिखितांबरं ॥ क्षोभितातेषपातालांधनुर्ज्यानिस्वनेनतां ॥ ३७ ॥ दिशोभु

जसहस्रेण समंता द्व्याप्य संस्थिता॥ ततः प्रववृते यु
द्धं तया देव्या सुरद्विषः॥३७॥ शस्त्रास्त्रैर्बहुधा मुक्तै रा
दीपितदिगंतरं॥ महिषासुरसेना नीश्चिक्षुरारक्षो
महासुरः॥३९॥ युयुधे चामरश्चान्यैश्चतुरंगबलान्वि
तः॥ रथानामयुतैः षड्भिरुदयारख्यो महासुरः॥४०॥अ

३८

महालक्ष्मीर्यदापृज्यामहाकालीसरस्वती॥दक्षि
णोत्तरयोःपूज्यएतेमिथुनत्रयं॥१८॥विरिंचि
स्वरयामध्येरुद्रोगौर्याचदक्षिणे॥वामेलक्ष्म्याहृ
षीकेशःपुरतोदेवतात्रय॥१९॥अष्टदशभुजाम
ध्येवामेचास्याद्शानना॥दक्षिणेऽष्टभुजालक्ष्मीर्ब्रे

ण्याद्यायथाक्रमं ॥२०॥ दुर्गादिदक्षतः पूज्याः सि
द्धागाद्यष्टभैरवाः ॥ अष्टादशभुजाचैषायदा पूज्या
नराधिप ॥२१॥ दशाननाचाष्टभुजादक्षिणोत्तर
योस्तदा ॥ कालमस्तेसपूज्यो सर्वारिष्टप्रशांत
ये ॥२२॥ यदाचाष्टभुजापूज्या स्तदासुविनायको

शुंभासुरनिबर्हिणी ॥ नवास्याश्चऋयःपूज्या
स्तदासुविनायकौ ॥२३॥ नमोदेव्याइतिस्तोत्रैर्न
हालक्ष्मीं समर्चयेत् ॥ अवतारत्रयाकीर्या स्तोत्र
मेत्रास्तदाश्रया ॥२४॥ अष्टादशभुजाचैषापूज्या
महिषमर्दिनी महालक्ष्मीर्मसीकाली सैवप्रोक्तास

रयती॥२५॥ईश्वरी पुण्यपापानां सर्वलोकमहे
श्वरी महिषांतकरीयेनपूजितासजगत्प्रभुः॥२६॥प्र
जयेज्जगतांधात्रीचंडिकांप्रकृतवसवे॥अर्घ्यादि
भिरलंकारैर्गंधपुष्पैस्तथाक्षतैः॥२७॥चरुपदीपै
श्चनैवेद्यैर्नानाभक्षसमन्वितैः॥रुधिराक्तेनबलि

युध्यतायुतानां चसहस्रेणमहाहनुः ॥ पंचाशद्भिश्च
नियुतैरसिलोमामहासुरः ॥ ४१ ॥ दशतोरथानां को
टीचयुद्धेतस्मिन्नयुध्यत बिडालाक्षोमहादैत्यः
पंचाशद्भिरथायुतैः ॥ ४२ ॥ अयुतानांशतैःषड्भिर्वृत
ोयुयुधेरणे गजवाजिसहस्रोग्रैरनेकैःपरिवा

रितः ॥४३॥ अन्ये चतत्रायुतशो रथनागहयैर्वृताः ॥४४
युयुधुः संयुगे देव्या सहतत्र महासुराः ॥ कोटिकोटि
सहस्रैस्तु रथानां दंतिनां तथा ॥४५॥ हयानां च वृतो
युद्धं तत्राभून्महिषासुरः ॥ तोमरैर्भिंदिपालैश्च श
क्तिभिर्मुशळैस्तथा ॥४६॥ युयुधे संयुगे देव्या खड्गै:

देहेषु शस्त्राण्यस्त्राणि चेश्वरी ॥ सापि क्रुद्धा धुतसटो
देयावाहनकेसरी ॥५७॥ चचारासुरसैन्येषु वनेष्विव
वह्नितानलः ॥ निश्वासान्मुमुचे यांश्च युध्यमानान्र
णेऽम्बिका ॥५८॥ एतस्मिन्तरे संप्राप्ताः गणाः शतसहस्र
शः ॥ युयुधुस्तत्परशुनिस्त्रिंशपालासिपट्टिशैः ॥५९॥

यंतोसुरगणान्दे वीशक्त्युपबृंहिताः॥अवादयंतप
टहान्गणाःशंखास्तथापरे॥५३॥मृदंगांश्चतथैव
न्येतस्मिन्युध्यमहोत्सवेततोदेवीत्रिशूलेनग
यासक्तिदृष्टिभिः॥५४॥खड्गादिभिश्चशतशोनिप
ातयामासचैवान्यान्घंटास्वन

चिमोहिताः ॥५५॥ असुरान्भुविपाशेनबध्वा गा
न्यानकर्षन् ॥ केचिद्द्विधाकृतास्तीक्ष्णैः खड्गपातैस्त
थापरे ॥५६॥ विपोथितानिपातेनगदयाभुविशेरते
वेमुश्चकेचिद्रुधिरंमुशळेनभृशंहताः ॥५७॥ केचि
न्निपतिताश्छिन्नौष्ठिनाःस्रुकेनवक्षसि ॥ निरंतराःश

रौघेनहताः केचिद्रणाजिरे ॥५८॥ सेनानुकारिणः
प्राणान्मुमुचुस्त्रिदशार्दनाः ॥ केषांचिद्बाहवश्छि
न्नाःछिन्नग्रीवास्तथापरे ॥५९॥ शिरांसिपेतुरन्ये
षामन्येमध्येविदारिताः ॥ विछिन्नजंघास्त्वपरे पेतु
रुर्व्यांमहासुराः ॥६०॥ एकबाह्वक्षिचरणाः केचिद्दैत्याः

द्विधाकृताः ॥ छिन्नोपि चान्योशिरसि पतितः पुनस्थि
ताः ॥६१॥ कबंधा युयुधुर्दैवाद्दीप्तपरश्वायुधाः ॥ नन्दे
तुश्चापरे तत्र युद्धतूर्यबलाश्रिताः ॥६२॥ कबंधाः छि
न्नशिरसः खड्गशक्त्यृष्टिपाणयः ॥ तिष्ठतिष्ठेति भा
षंतो देवीमन्ये महासुराः ॥६३॥ पातितैरश्वनागाश्चैर

विधानेन चंडिकां सुरक्षिता भविष्यसि ॥ इतिमार्कंडेय पुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवी महात्म्ये वैकृतिकं रहस्यं नाम पंचदशोध्यायः ॥ १५ ॥

ऋषिरुवाच ॥ नंदा भगवती नाम यानविष्यने दशा ॥ सास्कृता पूजिता नित्यं वशी कुर्याज्जगत्त्रयं ॥ १

कनकोत्तमकांतिःसांसुकांतिकनकांबरा॥
देवीकनकवर्णाचकनकोत्तमभूषणा॥२॥
कमलांकुशपाशाढ्यारत्नघटंचतुर्भुजा॥इंदि
राकनकाकलक्ष्मीसाश्रीरुक्मांबुजासना॥३॥
यारक्तदंतिकानामदेवीप्रोक्तामयानघ॥तस्याः

स्वरूपंवक्ष्यामिशृण्वंसर्वंनयापहे॥४॥रक्तांबरा
रक्तवर्णारक्तसर्वांगभूषणा॥रक्तायुधारक्तने
त्रारक्तकेशातिभीषणा॥५॥रक्ततीक्ष्णनखार
क्तदशनारक्तदंष्ट्रिका॥पतिंनारीवानुरक्तादेवी
सुरक्तगंधलेपने॥६॥वसुधेवविशालासासुमेरुयु

गुळस्तनी दीर्घलंबोवलिरुचूळोतावतीव
मनोरमो ७ ककेशावतिकांतौतौसर्वानंदपयो
निधी ८ तत्कालंसंपादयेद्देवीसर्वकामदुघोस्तनो
खड्गंपात्रंचमुंडालंगलंचबिभर्तिसा आख्या
तारक्तचामुंडादेवीयोगेश्वरीतिच ९ अनया

सुरैश्च वसुंधरा॥ आगम्यासान्नवत्तत्र यत्राभूत्सम
हारणः॥ ६७॥ द्रोणि तौघामहानद्यः सद्यस्तत्र प्रश्रु
श्रुवुः॥ मध्येचासुरसैन्यस्य वारणासुरवाजिनां॥ ६८
क्षणेन तद्बलं सर्वमसुराणां तथांबिका॥ निन्येक्ष
यंयथावह्निस्तृणदारुमहाचयं॥ ६९॥ सचासिंहोम

हानाद मुत्सृजन्धुतकेसरः॥ शरीरेन्योमहतीर्वा
मस्तनिर्वाचिचिन्वति॥६७॥देव्यागणैश्चस्तेस्तत्र क
तंयुद्धंतथासुरैः॥यथैषांतुष्टुवुर्देवाः पुष्पवृष्टिमुचो
दिवि॥६८॥इतिमार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेमन्व
तरेदेवीमाहात्म्यमहिषासुरसैन्यवधोनामद्वितीयोध्यायः

ऋषिरुवाच॥१॥निहन्यमानंतत्सैन्यमवलोक्य
महासुरः॥सेनानीश्चिक्षुरःकोपाद्ययौयोद्धुमथा
म्बिकां॥२॥सदेवीशरवर्षेणववर्षसमरेसुरः॥
यथामेरुगिरेःश्रृंगंतोयवर्षेणतोयदः॥३॥त
स्यच्छित्वातलोदेवीलीलयैवशरोत्करान्॥ज

धानसुरगान्बाणैर्यंतारं चैववाजिनां ॥३॥ चिच्छे
दत्यधनुस्सोध्वजंचातिसमुच्छ्रितं त्रिभिराधवैव
गात्रेषु क्षिप्रंछित्वाधन्वानमाशुगैः ॥४॥ सच्छि
न्नधन्वाविरथोहताश्वोहतसारथिः अभ्यधा
वततांदेवीखड्गचर्मधरोसुरः ॥५॥ सिंहमाहत्यख

ड्रेन तीक्ष्ण धारेण मूर्धनि ॥ आजघान तुजे सद्ये
देवीमप्रतिवेगवान् ॥ ६ ॥ तस्याः खड्गो तुजं प्राप्य
पंफाल नृपनंदन ॥ ततोजग्राह शूलं सकोपादरुणा
लोचनः ॥ ७ ॥ चिक्षेपचततत्तुंतु कल्यांमहासुरः
ज्वाज्वल्यमानंतेजोभिरविबिंबमिवांबरात् ॥ ८ ॥ दृष्ट्वा

तदापतच्चूलंदेवीश्चूलममुंचतत्॥तच्चूलंशा त
धालेननीतंसचमहासुरं॥४॥हतेतस्मिन्महावी
र्येमहीषस्यचमूपतौ॥आजगामगजारूढश्चाम
रस्त्रिदशार्दनः॥५॥सोपिशक्तिंमुमोचाथदेव्या
स्तामंबिकाद्रुतं॥हुंकाराभिहतांभूमौपातयामा

व्याप्तमखिलं जगत्स्थावरजंगमं ॥ मायया देवया
यया सर्व्याप्तोति चराचरं ॥ ७ ॥ आधितेयश्च मे
नित्यं हृदया वसुसत्तमं ते सापश्चरेद्देवीपतिं
प्रियामिवांगना ॥ ८ ॥ शाकंभरी नीलवर्णा नीलोत्प
लधरिलोचना ॥ गंभीरनाभिस्त्रिवलिविभूषिततनु

सुंदरी ॥ ४३ ॥ सुकर्कशसमोतुंगरक्तपीनघनस्त
नी सुपोढ्रिलोमुरवाफुर्णाकमलेकमलालया ॥ ४४ ॥
पुष्पपल्लवमूलादिफलाढ्यंशाकसंचयं ॥ कामा
नांतरसेर्कस्थेकृतंमूलफलंतरा ॥ ४५ ॥ कामुके
चस्फुरत्कांतेंबिभर्तिपरमेश्वरी ॥ शाकांभरीशता

क्षीसानवदुर्गाप्रकीर्तिताः ॥ ५२ ॥ उमागौरीस
तीचंडीकालिकासातुपार्वती ॥ शाकंभरीस्तव
मूध्यायन्जपन्संकजयन्नमन्नु ॥ १ ॥ अक्षया
नन्तुलेशीघ्रंमनपानरसान्बहून्नीमापि
नीलवस्त्रासादंष्ट्रानयनभासुरा ॥ विशालको

चना नारी पीनोन्नतपयोधरा॥ चंडहांचंडमरुं
शिरःपात्रंच बिभ्रति॥१९॥ एकवीराकालरात्रिः
सेवोक्ताकामदास्मृता॥ तेजोमंडलदुर्धर्षा भ्रा
मरीचित्रकांतिभृत्॥२०॥ चित्रानुलेपनादेवीचि
त्राभरणभूषिता॥ चित्रभ्रमरपाणिःसामहामा

सनिष्क्रान्तां ॥११॥ ततो शक्तिं निपतितां दृष्ट्वा क्रोध
समन्वितः ॥ चिक्षेप चामरः शूलं बाणैस्तदपि सा
क्षिन त् ॥१२॥ त तः सिंहः समुत्पत्य गजकुंभांतरेस्थि
तः ॥ बाहुयुद्धेन युयुधे तेनोच्चैस्त्रिदशारिणा ॥१३॥
युध्यमानौ त तस्तौतु तस्मा भागान्महीगतौ ॥ यु

युध्यातेतिसंरब्धौप्रहारैरसिदारुणौ॥१४॥ततो
वेगात्समुत्प्लुत्यनिपात्यचमहागिरिणा॥करप्रहारे
णशिरश्चास्यपृथक्कृतं॥१५॥उदयश्चरणोदे
व्याशिलावृक्षादिभिर्हतः॥दंतमुष्टितलैश्चैव
करालश्चनिपातितः॥१६॥देवीकुद्धागदापा ते

४८

शूर्पणखा मासवोऽतं ॥ वाष्कलं शिशुपालेन बाणो
स्तामंतथांधकं ॥ ७ ॥ उग्रास्य मुग्रवीर्यं च तथैव
च महाहनुं ॥ त्रिनेत्रं त्र्यंबकेणाजघानपरमेश्व
री ॥ ८ ॥ विडालस्यासिना कायात्पातयामास वै
शिरः ॥ दुर्धरं दुर्मुखं चोग्रैरनिर्मेयं महाबलं ॥ ९ ॥

एवंसंक्षीयमाणे तुस्वसैन्येमहिषासुरः ॥ माहिषे
णस्वरूपेणत्रासयामास तान्गणान् ॥ १० ॥ का
श्चित्तुंडप्रहारेण खुरक्षेपैस्तथापरान् ॥ लांगूल
ताडितांश्चान्यान्शृंगाभ्यांचविदारितान् ॥ ११ ॥ वे
गेनकांश्चिदपरान्नादेनत्रासयन्तथा ॥ निःश्वास

पवनेनान्यान्यतयामासभूतले ॥२२॥ निपात्य
प्रमथानीकमन्यधावत्सोसुरः ॥ सिंहं तं महा
देव्याः कोपंचक्रेलतोंदिका ॥२३॥ सोपिकोपान्म
हावीर्यः खुरक्षुण्णमहीतलः ॥ शृंगाभ्यांपर्वतान्
श्चान्क्षिप्यक्षिप्यननादच ॥२४॥ वेगभ्रमणविक्षु

णा महीलस्यव्यशीर्यत ॥ ळांगूलेनाहतश्चा
ब्धिः छावयामासपर्वतः ॥ २५ ॥ धूतश्रृंगविनि
र्भिन्नाश्चखंडंखंडययुर्घनाः ॥ श्वासानिळास्ताश्च
तत्रोनिपेतुर्नभसोच ळाः ॥ २६ ॥ इतिक्रोधसमा
ध्मातमापतंतंमहासुरं ॥ दृष्ट्वासाचंडिकाकोप

तद्वधायतदाकरोत्॥२७॥साक्षिघातस्यवे॥
दांतंबबंधमहासुरं॥त्याज्यमाहिषंरूपंसेपि
बद्धोमहामृधे॥२८॥ततःसिंहोनबत्सद्योयावत्त
स्यांबिकाशिरः॥छिनत्तिलावसुरुषःखड्गपाणि
रदृश्यत॥२९॥ततएवाशुपुरुषंदेवीचिच्छेदसा

यकैः ॥ तं खड्गचर्मणा साईं ततः सोभ्यद्रवद्गजः ॥ ३०
करेणच महासिंहं तंच कर्षंजगर्जच ॥ कर्षंतं स्तु
करंदेवी खड्गेननिरकृंतत ॥ २९ ॥ ततोमहासुरो
भूयोमाहिषंवपुरास्थितः ॥ तथैवथैवक्षो भ
यामासत्रैलोक्यंसचराचरं ॥ ३२ ॥ ततःकुद्धोजग

तिदेव्यां वीर्यवांस्तत्र ॥ ३८ ॥ अर्द्धनिष्क्रान्त एवा
सौ युध्यमानो महासुरः ॥ तया महासिना देव्या शि
रश्छित्वा निपातितः ॥ ३९ ॥ ततो हाहाकृतं सर्वं दै
त्यसैन्यं ननाश तत् ॥ प्रहर्षं च परं जग्मुः सकला दे
वता गणाः ॥ ४० ॥ तुष्टुवुस्तां सुरा देवीं सह दिव्यै र्महर्

र्षिभिः ॥ जेगुर्गंधर्वपतयो ननृतुश्चाप्सरोगणाः ॥४॥
ववुः पुण्यास्तथावाताः सुप्रभोऽभूद्दिवाकरः ॥ जज्व
लुश्चाग्नयः शांताश्शांता दिग्जनितास्वनाः ॥४२॥ इतिश्रीमा
र्कंडेयपुराणे सावर्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये
रक्तबीजवधो नाम ॥ तृतीयोऽध्यायः ॥ ऋषिरुवाच ॥
तेनः सुरगणाः सर्वे देव्या ३ पुरागमाः स्तु
तिभारोऽरे कर्तुनिहते महिषासुरे ॥ ७ ॥

५१

शक्रादयः सुरगणा निहतेतिवीर्ये तस्मिन्दुरात्मनि
सुरारिबलेचदेव्या ॥ तां तुष्टुवुः प्रणतनम्रशिरोध
रांसावाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥ देव्युवाच ॥
देव्याययातत्तमिदंजगदात्मशक्त्यानिःशेषदेवग
णशक्तिसमूहमूर्त्या ॥ तामंबिकामखिलदेवमहा

र्षिदृष्ट्यांचस्तुत्यानतास्मविद्धातुश्चुतानिसानः २
यस्याःप्रभावमतुलंभगवाननंतोब्रह्महरश्चनहि
वक्तुमलंबलंच॥साचंडिकाखिलजगत्परिपालना
यनाशायचासुरभयस्यमतिंकरोतु॥३॥याश्रीः स्व
यंसुकृतिनांभुवनेष्वलक्ष्मीःपापात्मनांकृतधि

ज्वले॥ वृत्रप्राणहरेचैंद्रीनारायणिनमोस्तुते॥१८
शिवदूतीस्वरूपेणहतदैत्यमहाबले॥घोररूपेमहा
रावेनारायणिनमोस्तुते॥१९॥दंष्ट्राकरालवदनेशि
रोमालाविभूषणे॥चामुंडेमुंडमथनेनारायणिन
मोस्तुते॥२०॥लक्ष्मीलज्जेमहाविद्ये श्रद्धेपुष्टिस्वधे

क्रूरे महारात्रे महामाये नारायणि नमोस्तुते ॥ २१
मेधे सरस्वति वरे भूति देवि विलासिनि ॥ नियते त्वं
प्रसीदेशे नारायणि नमोस्तुते ॥ २२ ॥ सर्वतः पाणि
पादांते सर्वतोक्षिशिरोमुखे ॥ सर्वतः श्रवणघ्रा
णे नारायणि नमोस्तुते ॥ २३ ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे

सर्वशक्तिसमन्विते ॥ भयेभ्यस्त्राहिनोदेवि नारा
यणि नमोस्तुते ॥ २४ ॥ एतत्तेवदनंसौम्यं लोचनत्र
यभूषितं ॥ पातुनः सर्वभीतिभ्यः कात्यायनि न
मोस्तुते ॥ २५ ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुर
सूदनं ॥ त्रिशूलंपातुनोभीतेर्भद्रकालिनमोस्तुते ॥ २६ ॥

हिनस्ति दैत्यानिव नो जगत्त्रयं सा
घंटा पालुनोदिवपापेभ्यो नः सुतानिव ॥ २७ ॥ अ
सुरासृग्वसापंकचर्चितस्ते करोज्ज्वलः शुंभ्भाय
खड्गोन्नवलुचंडिकेतानतावयं ॥ २८ ॥ रोगानशेषा
नपहंसिलुष्टापुष्टासिकामान्सकलान्नतीष्टान् ॥

यांदृदयेषुबुद्धिः॥ श्रद्धासतांकुलजनप्रभवस्य
लज्जावतीनतास्मपरिपालयदेविविश्वं॥४॥
किंवर्णयामतवरूपमचिंत्यमेतत्किंचातिवीर्यम
सुरक्षयकारिभूरि॥किंचाहवेषुचरितानिसवा
ऽसुतानिसर्वेषुदेव्यसुरदेवगणादिकेषु॥५॥हेतुः

समस्तजगतांत्रिगुणापिदेवैर्नज्ञायसेहरिहरा
दिभिरप्यपारा॥सर्वाश्रयाखिलमिदंजगदंशभू
तमव्याकृताहिपरमाप्रकृतिस्त्वमाद्या॥६॥यस्या:
समस्तसुरलासमुदीरणेन तृप्तिंप्रयांतिसकले
षुमखेषुदेवी॥स्वाहासिवैपितृगणैस्यचतृप्तिहे

लुरुद्वार्यसेवमनएवज्ञनैःस्वधाच॥७॥यामुक्तिहेतु
रविचिंत्यमहाव्रतात्वमन्यस्यसेसुनियतेंद्रियसारैः
मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषैर्विद्यासिसा
नुगवतीपरमाहिदेवि॥८॥इतिदुर्गासप्तशतीमळ
ग्यंडुकानिधानमुद्धीथरम्यपदपाठवतांचसाम्नां

देवीत्रयीभगवतीजनतोजनायदार्तीचसर्वजगतां
परमार्तिहंत्री ॥ ९ ॥ मेधासिदेविविदितासिवलशास्त्र
सारादुर्गासिदुर्गभवसागरनौरसंगा ॥ श्रीःकैठ
भारिहृदयैककृताधिवासागौरित्वमेवशशिमौ
लिकृतप्रतिष्ठा ॥ ७ ॥ ईषत्सहासिममलंपरिपूर्णचंद्र

बिंबानुकारिकनकोत्तमकांतिकांतं अवद्भुतं प्र
हृतमात्तरुषातथापि वक्त्रं विलोक्य सहसा महिषा
सुरेणा ॥ ११ ॥ दृष्ट्वातु देविकुपितंभ्रकुटीकराठम्
द्यच्छत्रांकसदृशाच्छियन्नसद्यः प्राणान्मुमोचम
हिषस्तदतीवचित्रंकैर्जीव्यतेहिकुपितांतकदर्शनेन ॥ १२ ॥

देवीप्रसीदपरमाभवतीनवायसद्योविनाशायसि
कोपवतीकुलानि॥विज्ञातमेतदधुनैवयदस्तमेत
न्नीतंबलंसुचिरपुंमहिषासुरस्य॥१३॥तेसंम
तोजनपदेषुधनानितेषांतेषांयशांसिनचसीद
तिबंधुवर्गवैश॥धन्यास्तएवनिभृतात्मजभृत्यदा

रा ये पांसदाभ्युदयदानवतीप्रसन्ना॥१४॥धर्म्मा
ग्निदेविसकलानिसदैवकर्माण्यस्यादृतः प्रतिदि
नंसुकृतीकरोति॥स्वर्गंप्रयातिचलतोऽनवती
प्रसादाल्लोकत्रयेपिफलदाननुदेवितेन॥१५॥इ
ह्मैस्मृताहरिसिन्नीतिमशेषजंतोःस्वर्द्धैस्मृताम

सिमलीवश्रुनोददासि॥दारिद्र्यदुःखभयहारि
णिकात्वदन्यासर्वोपकारकरणायसदार्द्रचित्ता॥१६
एतैर्हितैर्जगदुपैतिसुखंतथैलेकुर्वन्नमन्र
कोयाचिरायपापं॥संग्राममृत्युमधिगम्यदिवंप्र
यांतुमत्वतुतिनूनमहिनान्विनेहसेवे॥१७॥

५६

दृष्ट्वैवकिंभवतीप्रकरोतिचस्मसर्वासुरानरि
षुयत्सहिणोषिशस्त्रं॥लोकान्त्रयंतुरिपवोपिहि
शस्त्रपूतारुछंमात्तिर्नवतितेऽपितेषुसाधी
रवज्रप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोयेःस्यूयंलोका
स्तिनिवहेनदशोसुराणां॥यन्नागतावैळयमंशु

मदिं दुरवेऽयोग्याननंतवविलोकयतांतदेतत्॥१९
दुष्टंतदृत्तदमनेतचदेविशीलरूपंतथैवतदवि
चिंत्यमतुल्यमन्येः॥वीर्यंचहंतहतदेवपराक्रमा
णांचैरिष्वपिप्रकटितैवदयालयेथं॥२०॥केनोप
मानवतुतेस्यपराक्रमस्यरूपंचशत्रुभयहार्यतिहा

रिकुत्र ॥ चित्ते कृपा समरनिष्ठुरता दृष्टा ह्यये व देवि
वरदे भुवनत्रयेपि ॥ २१ ॥ त्रैलोक्यमेत दखिलं रिपुना
शनेन त्रातं त्वया समर मूर्धनि तेपि हत्वा नीतादि
वं रिपुगणा भयमप्य पास्त मस्माकमुन्मदसु
रारिभवं नमस्ते ॥ २२ ॥ रक्षेन पाहि नो देवि पाहि व

खड्गेनचांबिके॥ घंटास्वनेननःपाहिचापज्यानि
स्वनेच॥२३॥प्राच्यांरक्षप्रतीच्यांचचंडिकेरक्षद
क्षिणे॥२४॥न्यामणेनात्मशूलस्यउत्तरस्यांत
थेश्वरी॥सौम्यानियानिरूपाणित्रैलोक्येवि
चरंतिते॥२५॥यानिचात्यंतघोराणितैरक्षास्मा

स्तथानुवं॥ रचक्रशूलगदादीनियानिचास्त्रा
णिलेंद्रिके करपल्लवसंगीनितेरस्मान्नरक्षस
र्वतः॥२७॥ ऋषिरुवाच॥ एवंस्तुतासुरैर्दिव्यै
कुसुमैर्नंदनोद्भवैः॥अर्चिताजगतांधात्रीतथागं
धानुलेपनैः॥२८॥ नस्म्यासमस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यै

ईप्सितं ॥ ग्राहप्रसादसुमुखीसम
स्तान्प्रणतानसुरान् ॥ २९ ॥ ब्रियतां त्रिदशाः सर्वे य
दस्मत्तोऽभिवांछितं ॥ ददाम्यहमतिप्रीत्यास्तवै
रभिः सुरजिता ॥ ३० ॥ देवा ऊचुः ॥ भगवत्या कृतंस
र्वं नाकिंचिदवशिष्यते ॥ यदयं निहतः शत्रुरस्मा

कं महिषासुरः ॥३१॥ यदि वापि वरं देयं स्तुत्या
स्मा कं महेश्वरि ॥ संस्मृता संस्मृता त्वं भो हिं
सेथाः परमापदः ॥३२॥ यश्चमर्त्यस्तवैरिभि
स्त्रांस्तोष्यत्यमलानने ॥ तस्यवित्तर्द्धिविभव
र्धनदारादिसंपदः ॥३३॥ देव्युवाच ॥ ददामि
तत्प्रसन्नाये

न वेथाः सर्वदांबिके ॥ इतिप्रसादितादेवैर्जग
तोर्थेतथात्मन ॥ तथेत्युक्त्वाभद्रकालीबभू
वांहिसान्तर्पा ॥ २४ ॥ इत्येतत्कथितंभूपसं
भूतासाचथापुरा ॥ देवीदेवशरीरेभ्योज
गत्त्रयहितेषिणी ॥ २५ ॥ पुनश्चगौरीदेहात्सा ॥ ८०

समुद्भूतायथानवत्॥वधायदुष्टदैत्यानांत
थाशुंभनिशुंभयोः॥३६॥रक्षणायचलोकानां दे
वानामुपकारिणी॥तद्वृणुष्वमयाख्यातंभ
यःस्तुवद्भिःप्रसीदति॥३७॥इतिश्रीमार्कंडेयपुरा
णेसावर्णिकेमन्वंतरेदेवीमाहात्म्येराक्रादिस्तुति

श्रीमच्चतुर्थोध्यायः ॥ ऋषिरुवाचैं उत्तमचरित्रस्य रुद्र ऋषिः ॥ अनुष्टुप्छंदः ॥ महासरस्वतीदेवता श्रीमाशक्तिः ॥ ॐ स्त्रीं बीजं ॥ सूर्य स्तत्वं ॥ श्रीम हासरस्वती प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ऋषिरुवाच पुराशुंभनिशुंभाभ्यामसुराभ्यांत्रा चीपते ॥ त्रैलो

क्यंयज्ञानागांश्चहृतामदबलाश्रयात्॥१॥तावेव
सूर्यतांतद्वदधिकारांतथैंदवं॥कौबेरमथया
म्यंचचक्रातेवरुणस्यच॥२॥तावेवपरमर्द्धि
चचक्रलुर्वह्निकर्मचतोदेवाविनिर्द्धूताभ्रष्टरा
ज्याःपराजितांः॥३॥हृताधिकारास्त्रिदशास्ता

न्यांस वैनिराकृताः ॥ महासुरान्यांतां देवींसं
स्मरत्यपराजिता ॥ ४ ॥ तयास्माकंवरोदत्तोयथा
पत्सुस्मृतारिवळः ॥ नवतांनाशयिष्यामित
क्षणात्यरमापदः ॥ ५ ॥ इतिकृत्वामतिंदेवाहि म
वेतंनगेश्वरं ॥ जग्मुस्तत्रततोदेवीविष्णुमायांप्रतु

ष्टु चुः॥ ६॥ देवडु चुः॥ नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै
सततं नमः॥ नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणता
स्म ताम्॥ ७॥ रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै च
नमो नमः॥ ज्योत्स्नायै चेंदुरूपिण्यै सुखायै सततं नम
नमः॥ ८॥ कल्याण्यै प्रणतां वृद्ध्यै सिद्ध्यै कूर्म्यै नमो

नमः॥ दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्वकारिणि॥
ख्यायै तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः॥७॥
अतिसौम्यातिरौद्रायै नमस्तस्यै नमो नमः॥ नमो
जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यै नमो नमः॥९॥ या देवी
सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता॥ नमस्तस्यै नम

स्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥१२॥ या देवी सर्वभूतेषु
चेतनेत्यभिधीयते ॥ नमः ॥१३॥ या देवी सर्वभूतेषु
बुद्धिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥१४॥ या देवी सर्व
भूतेषु निद्रारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥१५॥ या देवी स
र्वभूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥१६॥ या देवी

सर्वभूतेषु छायारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ १७ ॥ या दे
वी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ १८ ॥ या दे
वी सर्वभूतेषु तृष्णारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ १९ ॥ या
देवी सर्वभूतेषु क्षांतिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ २० ॥
या देवी सर्वभूतेषु जातिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ २१ ॥

यादेवीसर्वभूतेषुलज्जारूपेणसंस्थिता॥नम०॥२२
यादेवीसर्वभूतेषुशांतिरूपेणसंस्थिता॥नम०॥२३
यादेवीसर्वभूतेषुश्रद्धारूपेणसंस्थिता॥नम०॥२४
यादेवीसर्वभूतेषुकांतिरूपेणसंस्थिता॥नम०॥२५
यादेवीसर्वभूतेषुलक्ष्मीरूपेणसंस्थिता॥नम०॥२६

या देवी सर्वभूतेषु धृतिरूपेण संस्थिता ॥ नम० ॥२७
या देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता ॥ नम० ॥२८
या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता ॥ नम० ॥२९
या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता ॥ नम० ॥३०
या देवी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ॥ नम० ॥३१

या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ३२ ॥
या देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ३३ ॥
या देवी सर्वभूतेषु भ्रान्तिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ३४ ॥
या देवी सर्वभूतेषु सर्वरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ३५ ॥
इंद्रियाणामधिष्ठात्री भूतानां चाखिलेषु या ॥ नमः ॥ ३६ ॥

ऋनेषुसततंतस्यैव्याप्तैदेव्यैनमोनमः॥३६॥क्षे
तिरूपेणयाकृत्स्नमेतद्व्याप्यस्थिताजगत्॥नमस्त
स्यैनमस्तस्यैनमस्तस्यैनमोनमः॥३७॥स्तुता
सुरैः सर्वमखिलंसंश्रयातथासुरेंद्रेणदिनेषुसेवि
ता॥करोतुसानःशुभहेतुरीश्वरीशुभानिभद्राण्यभि

हंलुचापदः ॥३८॥ यासांप्रतंचोद्धतदैत्यतापितै
रस्माभिरीशाचसुरैर्नमस्यते॥याचस्मृतातत्क्ष
णमेवहंतिनःसर्वापदोभक्तिविनम्रमूर्तिभिः॥३९॥
ऋषिरुवाच॥एवंस्तवादिरूक्तानांदेवानांतत्रपा
र्वती स्नातुमभ्याययौतोयेजान्हव्याश्चपनंदन॥४०॥

साब्रवीत्तान्सुरान्सुम्भवद्भिस्तूयतेत्रका॥शा
रीरकोशात्समुद्भूताब्रवीछिवा॥४०॥
स्तोत्रंममैतत्क्रियतेशुंभदैत्यनिराकृतैः॥देवैः स
मस्तैःसमरेनिशुंभेनपराजितैः॥४१॥शरीरकोशा
द्यतस्याःपार्वत्यानिस्तांबिका॥कौशिकीतिसमा

६७

स्तेषु तत्तोलोकेषु गीयते ॥४२॥ तस्यांविनिर्गता
यातु छस्छाभूत्सापिपार्वती कालिकेति समा
ख्याता हिमाचलकृताश्रया ॥४३॥ ततोंबिकां
परंरूपंबिभ्राणांसुमनोहरां ददर्शचंडोमुंडश्च
भृत्यौशुंभनिशुंभयोः ॥४४॥ ताभ्यांशुंभायचा

ख्याता सा ती व सुमनोहरा ॥ काप्यास्ते स्त्री महरा
जनास यंती हिमाचलं ॥४५॥ नैवताद्दक्चिद्दृष्टं
केनचिदुत्तमं शोभतो काप्यसौ देवी दृष्ट्या तां वा
सुरेश्वर ॥४६॥ स्त्रीरत्नमति चार्वंगी द्योतयंती
दिशास्त्विषा ॥ सा तुति र्हति देवेंद्र तां नवा नद्दष्टुमर्हसि ॥४७॥

६८

यानिरत्नानिमणयोगजाश्वादीनिवैप्रभो॥त्रैलो
क्येलुसमस्तानिसांप्रतंतानितेगृहे॥४८॥ऐरावतः
समानीतोगजरत्नंपुरंदरात्॥पारिजाततरुश्चा
यंतथैवोच्चैश्रवाहयः॥४९॥विमानहंससंयुक्ते
तिष्ठतितेंगणे॥रत्नभूतमिहानीतंयदासीद्वेधसो

द्भुतं ॥५०॥ निधिरेष महापद्मः समानीतोधनेश्वरा
तू किं जल्पिकनी ददौ चाब्धिर्मालामम्लानपंकजां ॥५१॥
छत्रं ते वारुणं गेहे कांचनंश्राविष्यति तथायं
स्यंदनवरोयः पुरासीत्प्रजापतेः ॥५२॥ मृत्योरुक्तो
तिदानामशक्तिरीश्वरोहला ॥ पाशः सलिलराज

स्यचातुस्तवपरिग्रहे ॥५३॥ निश्चुंनस्याद्विजाता
श्चसमस्तारत्नजातयः ॥ वन्हिश्चापिदशैतुल्यम
न्निशोचेयवाससी ॥५४॥ एवंदशेंद्ररत्नानि
समस्तान्याहतानिते ॥ स्त्रीरत्नमेषाकस्यादि
त्यायकस्मान्नगृह्यते ॥५५॥ स्त्रीरत्नमेतिचचःशुंभेः निश्च

सतदाचेड मुंड योः॥ प्रेषयामास सुग्रीवं दूतं देव्या
महासुरः॥५५॥ इतिचेतिचवक्तव्यासागलाबचना
म म॥ यथाचाभ्येति संप्रीत्या तथाकार्यं त्व
याललघु॥५६॥ सतत्रगत्वापश्यास्तेशैलोदृशोति
शोभने॥ सदेवीतांततः प्राहश्लक्ष्णंमधुरयागिरा ५० ७०

दूतउवाच॥देविदैत्येश्वरःशुंभःत्रैलोक्येपरमेश्व
रः॥दूतोहंप्रेषितस्तेनत्वत्सकाशमिहागतः॥५७॥
अव्याहताज्ञःसर्वासुयःसदादेवयोनिषु॥
निर्जितात्रिदशैदैत्यारिःसयदाहशृणुचत्वम्॥५९॥
ममत्रैलोक्यमखिलंममदेवावशानुगाः॥यज्ञभा

गानहंसवीनुपाश्चामिपृथकूपृथक्॥६०॥त्रैलो
क्येचररत्नानिममवश्यान्यश्वतः॥तथैवगज
रत्नंचहलंदेवेंद्रवाहनं॥६१॥क्षीरोदमथनोद्भूत
मश्वरत्नंममामरैः॥उच्चैःश्रवससंज्ञंतत्प्र
णिपत्यसमर्पितं॥६२॥यानिचान्यानिदेवे

सुगंधर्वेषूरगेषु चं॥ यानि रत्नभूतानि भूता
नि तानि मय्येव शोभने॥ ६३॥ स्त्रीरत्नभूतोहा
देवि लोके मन्यावहे वयं॥ सा त्वमस्मानुपागच्छ
यतो रत्नसुजो वयं॥ ६४॥ मां वाममानुजं वापि नि
शुंभमुरुविक्रमं॥ भजत्वं चंचलापांगि रत्नभूता

सिवेयत:॥६५॥परमैश्वर्यमतुलंप्राप्यसेमत्प्र
सादात्॥एतद्बुध्यासमालोच्यममपरिग्रहतांत्य
ज॥६६॥ऋषिरुवाच॥इत्याकर्ण्यवचोदेवीगंभी
रांतस्मितांजगौ॥दुर्गांभगवतीभद्राययेदंधा
र्यतेजगत्॥६७॥श्रीदेव्युवाच॥संस्तुतंत्वयामा

त्र

त्रमिथाकिंचित्वयोदितं॥त्रैलोक्याधिपतिःशुं
भोनिशुंभश्चापितादृशः॥६८॥किंतत्रयत्सत्यं
तंमिथातत्किंयतेकथं॥श्रूयतामल्पबुद्धि
त्वात्प्रतिज्ञायाकृतापुरा॥६९॥योमांजयतिसंग्रा
मेयोमेदर्पव्यपोहति॥योमेप्रतिबलोकेसमे

न्तो न भविष्यति ॥ ७० ॥ तदागच्छ तुर्णं नीच निशुंभो वा महासुरः ॥ मां जित्वा किंकरे णात्र पालिंग्रहा तुमे लघु ॥ ७१ ॥ दूत उवाच ॥ अवलिप्तासि मे व त्वं देवि ब्रूहि मा मायैतः ॥ त्रैलोक्ये कः पुमांस्तिष्ठे द्ग्रेशुंभनिशुंभयोः ॥ ७२ ॥ अन्येषा मपिदैत्यानां

सर्वे देवा न वै युधि ॥ तिष्ठंति सन्मुखे देवि किं पुनः स्त्री
त्वमेकिका ॥ ७३ ॥ इंद्राद्याः सकला देवाः स्युर्दैत्यांश्च
संयुगे ॥ शुंभादीनां कथं तेषां स्त्री प्रयास्यसि सन्मुखं ॥ ७४ ॥
सा त्वं गच्छ मयैवोक्ता पार्श्वं शुंभनिशुंभयोः ॥ केशाक
र्षणनिर्धूतगौरवा मागमिष्यसि ॥ ७५ ॥ देव्युवाच ॥

एवमेतद्बलीशुंभोनिशुंभश्चातिवीर्यवान्॥किंक
रोमिप्रतिज्ञामेयदनालोचितापुरा॥२६॥सवेग
मयैवोक्तंयदेतत्सर्वमादृतः॥तदाचक्ष्वसुरेशाय म
च्छासनंकरोतुयत्॥२७॥इतिमार्कंडेयपुराणेसावर्णि
केमन्वंतरेदेवीमाहात्म्येदेव्यादूतसंवादोनामपंचमोध्यायः

ऋषिरुवाच॥इत्याकर्ण्यवचोदेव्याःसदूतोमर्षपूरि
तः॥समाचष्टसमागम्यदैत्यराजायविस्तरात्॥१
तस्यदूतस्यतद्वाक्यमाकर्ण्यासुरराट्ततः॥सक्रो
धःप्राहदैत्यानामधिपंधूम्रलोचनं॥२॥हेधूम्र
लोचनाशुत्वंस्वसैन्यपरिवारितः॥तामानयबला

दुष्टा केशाकर्षणविह्वलं ॥ ३ ॥ तत्परित्राहि पाहि कश्चि
द्यदि वोत्तिष्ठतेपरः ॥ सहंतव्यामरैर्वापियक्षोगंध
र्व एववच ॥ ४ ॥ ऋषिरुवाच तेनाङ्गीकृतंतत्तः शीघ्रंस
देशोधूम्रलोचनः ॥ ततः पश्चात्सहस्राणामसुरा
णां द्रुतययौ ॥ ५ ॥ सदृष्ट्वातांतत्तोदेवीतुहिनाचल

संस्थिता ॥ जगादैनैः प्रयाहीति मूलेशुं ननिशुं
भयोः ॥ ६ ॥ नचेत्स्त्रीयाद्यशवतीमङ्गर्तारमुपैष्यति
ततो बलाभयाम्येष केशाकर्षणविह्वलां ॥ ७ ॥
देव्युवाचादेयेश्वरेणाहि तोबलवान्बलसंवृतः ॥
बलाभयसिमामेवतनः किंतेकरोम्यहं ॥ ८ ॥ ऋषि

ऋषिरुवाच ॥ ८ ॥ इत्याकर्ण्य वचो देव्याः स दूतोऽमर्षपूरितः ।
विनिर्गम्य ययौ शीघ्रं यत्र दैत्याधिपः शुंभः ॥ ९ ॥ निशुंभो
वा महाबलः । हुंकारेणैव तान्भस्म सा चकारांबिका ततः ॥ १० ॥
अथ क्रुद्धं महासैन्यमसुराणां तथांबिका । ववर्ष सायकैस्तीक्ष्णै
स्तथा शक्तिपरश्वधैः ॥ ११ ॥ ततो धुतसटः कोपात्कृत्वा नादं सुभैरवं ॥ पपातो

हो सुरसेनायां सिंहस्यायाः सवाहनः ॥ १२ ॥ कांश्चित्करप्रहारेण दैत्यानास्येन चापरान् ॥ आक्रम्य चखादो
नान्यान्स जघान महासुरान् ॥ १३ ॥ केषांचित्पाटया
मास नखैः कोष्ठानि केसरी । तथा तलप्रहारेण
शिरांसि चकृतवान्पृथक् ॥ १४ ॥ विच्छिन्नबाहुशिरसः ॥ ५

क्तनास्तेन तथा परे॥ पपौ च रुधिरं कोष्ठादन्येषां
धृतकेसरः॥ १४॥ क्षणेन तद्बलं सर्वं क्षयं नीतं म
हात्मना॥ तेन केसरिणा देव्या वाहनेनातिको
पिता॥ १५॥ ऋतुमस्त्रं देव्या निहतं धूम्रलो
चनं॥ बलं च क्षपितं कृष्णदेवीकेसरिणा ततः॥ १६

चुकोपदैत्याधिपतिः शुंभः प्रस्फूरिताधरः॥अ
ज्ञापयामास तौ च चंडमुंडौ महासुरौ॥१७॥हे चं
ड हे मुंड बलैर्बहुभिः परिवारितौ॥तत्र गत्वा
च सा समानीयतां लघु॥१८॥केशेष्वाकृष्य बद्ध्वा
वा यदि वः संशयो युधि॥तदाशेषायुधैः सर्वै रसु

रैर्विनिहन्यतां ॥१९॥ तस्या हतायां दुष्टायां सिं
हे च विनिपातिते ॥ शीघ्रमागम्यतां बध्वा गृही
त्वा तामथांबिकां ॥२०॥ इतिमार्कंडेय पुराणेसा
वर्णिके मन्वंतरे देवीमाहात्म्ये धूम्रलोचनव
धो नामषष्ठः ॥ ऋषिरुवाच ॥ आज्ञप्तास्तेततोदैत्याः

शुंडमुंडपुरोगमाः ॥ चतुरंगबलोपेता ययुरभ्य
द्यतायुधाः ॥१॥ दृष्ट्वुस्तेततो देवीमीषद्धासां व्य
वस्थितां ॥ सिंहस्योपरिशैलेंद्रउदयाद्रेर्महत्कां च
ने ॥२॥ तेदृष्ट्वातांसमादातुमुद्यमंचक्रुरुद्यताः
आकृष्टचापासिधरास्तथान्येतत्समीपगाः ॥३॥

तलः कोपंचकारोच्चैरंचिकातानरीस्मृतिः॥को
पेनचास्यावदनंमषीभूतमभूत्तदा॥४॥भ्रकु
टीकुटिलालस्यालल्लाटफलकाद्भुतं॥कालीक
रालवदनाविनिष्क्रांतासिपाशिनी॥५॥वि
चित्रखट्वांगधरानरमालाविभूषणा॥द्वीपीच

र्मपरीधानाशुष्कमांसातिभैरवा ॥५॥ अतिवि
स्तारवदनाजिह्वाललनभीषणा ॥ विमग्नारक्त
नयनानादापूरितदिङ्मुखा ॥६॥ सावेगेनाभिप
तिताघातयंतीमहासुरान् ॥ ७ ॥ सैन्येतत्रसुरारी
णामभक्षयत्तत्रदुर्बले ॥ पार्ष्णिग्रहांकुशाद्यांहि यो

ध्वजं टासमन्वितान् ॥ समादाय एकहस्तेन मुखेचि
क्षेप वारणान् ॥ ९ ॥ तथैव योधंतुरगै रथं सारथि
नासह ॥ निक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्चर्वयंतं नैरवं ॥ ९०
तैर्मुक्तानि एकंज याहकेषु श्रीवायानथचापर ॥ ९१
पादेनाक्रम्यचैवान्यमुरसान्यंप पोथयत् ॥ तैर्मु

तैर्मुक्तानिच शस्त्राणि महास्त्राणितथासुरैः ॥ ९२
मुखेन जग्राह रुषा दशनैर्भक्षितान्यपि ॥ बलि
नांतद्बलं सर्वमसुराणांतथाननं ॥ ९३ ॥ ममर्दोभे
क्षयञ्जान्यान्यांश्चताडयत्तथो ॥ असिनाहिताः
केचित्केचित्रवंद्वांगताडिताः ॥ ९४ ॥ जग्मुर्विनाशंम

सुरारिसेनाग्निहतास्तथाक्षयो नतद्बलंसर्वम
सुरगणानिपातितं ॥१५॥ दृष्ट्वाचंडोभिदुद्राव तां
कालीमतिभीषणां ॥ शरवर्षैर्महाभीमैर्भीमाक्षीं
तांमहासुरः ॥१६॥ छादयामासचक्रैश्चतुर्दिक्षु
द्वेसहस्त्रशः ॥ तानिचक्राण्यनेकानिविशमानानि

तन्मुखं ॥ १७ ॥ तनुर्यथार्कबिंबानिसुबहूनि घ
नोदरं ॥ ततोजहासातिरुषान्वितमैरवनादिनी ॥ १८ ॥
कालीकरालवक्त्रांतर्दुर्दर्शदशनोज्ज्वला ॥ उत्थाय
चमहासिंहदेवीचंडमधावत ॥ १९ ॥ गृहीत्वाचास्य
केशेषुशिरस्तेनासिनाछिनत् ॥ अथमुंडोऽभ्यधाव

त्तांदृष्ट्वा चंडेनिपातितं॥२०॥तमप्यपातयद्भूमौखड्ग
ढांगाभिहतंरुषा॥हतशेषंततःसैन्यंदृष्ट्वाचंडं
निपातितं॥२१॥मुंडेचसुमहावीर्यदिशोनेजे न
यालुरं॥शिरश्चंडस्यकालीचगृहीत्वामुंडमेवच॥२१॥
प्राहप्रचंडाट्टहाससमिश्रमभ्येत्यचंडिकां॥मयात

वात्रोपहृतौचंडमुंडौमहापशू॥युद्धयज्ञेस्वयं
शुंभंनिशुंभंचहनिष्यसि॥२२॥ऋषिरुवाच ता
वमीतौततोदृष्ट्वाचंडमुंडौमहासुरौ॥उवाचका
लींकल्याणीललितंचंडिकाबचः॥२४॥यस्मात्व
मींकालीचंडंचगृहीत्वामुपागता॥चामुंडेतिततोलो

केरव्याता देविन्नविष्यति॥२५॥ इतिश्रीमार्कं
डेयपुराणे सावर्णिमन्वंतरे देवीमाहात्म्ये शुंभव
धोनाम७॥ऋषिरुवाच॥चंडेचनिहतेदैत्ये मुंडे
चविनिपातिते॥बलेषुचसैन्येषु क्षयितेषु
सुरेश्वरः॥१॥ ततः कोपपराधीनचेताः शुंभः प्रताप

वान् उद्योगं सर्वसैन्यानां दैत्यानामादिदेशह ॥ २
अद्य सर्वबलैर्दैत्याः षडशीतिरुदायुधाः ॥ केचूनां
चतुराशीतिर्निर्यातु स्वबलैर्वृताः ॥ ३ ॥ कोटिवीर्या
णि पंचाशदसुराणां कुलानि वै ॥ शतं कुलानि धौ
म्राणां निर्यंतु ममाज्ञया ॥ ४ ॥ कालकादौ हृदामौ

र्यैः कालकेयास्तथासुराः॥ युद्धायसज्जानिर्ययौ
तुअद्यपालयितामम॥५॥इत्याज्ञाप्यासुरपतिःशुं
भोनैरवनाज्ञया॥निर्जगाममहासैन्यसहस्रैर्ब
हुभिर्वृतः॥६॥आयांतंचंडिकादृष्ट्वातत्सैन्यमति
भीषणं॥ज्याःस्वनैःपूरयामासधरणीगगनांतरं॥७॥

ततःसिंहोमहानादमतीवकृतवान्नृप॥घंटास्व
नेनतन्नादंबिकाचोपबृंहयत्॥८॥धनुर्ज्यासिं
हघंटानांशब्दापूरितदिङ्मुखा॥निनादैःभी
षणैःकालीजिग्येविस्तारितानना॥९॥तन्निनादमु
पश्रुत्यदैत्यसैन्यैश्चतुर्दिशं॥देवीसिंहस्तथाका

छी शरोद्यैः परिवारिताः ॥७०॥ एतस्मिन्नंतरेभू
पचिनाशाय सुरद्विषां ॥ नवायासरसिंहानामति
वीर्यबलान्विताः ॥७१॥ ब्रह्मेशाग्रहविष्णूनांतथे
द्रस्यचशक्तयः ॥ शरीरेभ्योविनिष्क्रम्यनंडूपेश्वं
डिकांययुः ॥७२॥ यस्यदेवस्ययडूपंतथाभूषण

वाहनं तद्देवहितचक्रिरसुरान्योद्युमाययौ॥ १३
हंसयुक्तेविमानाग्नेसाक्षसूत्रकमंडलुं॥ आ
याता ब्रह्मणः शक्तिर्ब्रह्माणी सान्निधीयते॥ १४
माहेश्वरी वृषारूढात्रिशूलवरधारिणी॥ महाहि व
लयाप्राप्ताचंद्ररेखाविभूषणा॥ १५॥ कौमारी शा

क्तिहस्ता च मयूरवरवाहना ॥ योऽनुमन्याययौ दै
त्यानंबिकागुहरूपिणी ॥ १६ ॥ तथैव चेश्वरी शक्ति
र्गरुडोपरिसंस्थिता ॥ शंखचक्रतथाशाङ्ग
खड्गहस्तासुपाययौ ॥ १७ ॥ यज्ञवाराहमतुलं
रूपंयाबिभ्रतीहरेः ॥ शक्तिःसाप्याययौतत्र वा

राहीबिभ्रतीतनुं ॥ १८ ॥ नारसिंहीनृसिंहस्यबि
भ्रतीसदृशंवपुः ॥ प्राप्तातत्रसटाक्षेपक्षिप्तन
क्षत्रसंहतिः ॥ १९ ॥ वज्रहस्ततथैवेंद्रीगजराजो
परिस्थिता ॥ प्राप्तासहस्रनयनायथाशक्रस्त
थैवसा ॥ २० ॥ ततःपरिवृतस्तासांईशानोदेवि

शक्तिभिः ॥ हन्यतामसुरापशीघ्रं ममप्रीत्याहचंडिकां ॥२१॥ ततोदेवीशरीरात्तुविनिष्क्रांतातिभीषणा ॥ चंडिकाशक्तिरत्यंतशिवाशतनिनादिनी ॥२२॥ साचाहधूम्रजटिलमीशानमपराजिता ॥ दूतत्वंगच्छभगवन्पार्श्वेशुंभनिशुंभयोः ॥२३॥

ब्रह्मशुंभनिशुंभश्च दानवावतिगर्वितौ॥ येचान्ये
दानवास्तत्रयुद्धायसमुपस्थिताः॥२४॥त्रैलोक्य
मिंद्रोलभतांदेवाःसंतुहविर्भुजः॥एवंयंप्रयातपा
तालंयादिजीवितुमिच्छथ॥२५॥बलावलेपादथ
चेद्भवंतोयुद्धकांक्षिणः॥तदागच्छतुतृप्यंतुमच्छि

वाःपिशितेननः॥२६॥यतोनियुक्तोदैत्येनतया
देव्याशिवःस्वयंशिवदूतीतिलोकेसिन्नततः
सारव्यातिमागता॥२७॥तेपिश्रुत्वावचोदेव्याश
वीख्यातंमहासुरंअमर्षापूरिताजग्मुर्यतः का
त्यायनीस्थिता॥२८॥ततःप्रथममेवायेशरश

त्म्यष्टिष्टिशक्तिः॥ववर्षुरुद्गतामर्षास्तांदेवीमम
रारयः॥२९॥साचतान्प्रहितान्बाणान्शूलशक्ति
परश्वधान्॥चिच्छेदलीलयाधन्वीधनुर्मुक्तैर्म
हेषुभिः॥३०॥तस्यायतस्तथाकालीशूलपात्तदि
दारितान्॥खट्वांगपोथितांश्चारीन्कुर्वतीव्यच र

स दा ॥२१॥ कै मंडलु जवाक्षेपहतवीर्यान्हतौ
जसः ॥ ब्रह्माणी चाकरोच्छून्ये नयेनास्मधाव
ती ॥२२॥ माहेश्वरीत्रिशूलेन तथाचक्रेणवैष्णवी
दैत्यान्जघान कौमारी तथाशक्त्याति कोपना ॥२३॥
ऐंद्रीकुलिशपातेन शतशो दैत्यदानवाः पेतुर्वि

सर्वदोज्जपेत्सदेहस्यविप्रर्षेनत्त्यात्तवमयोदिते ४२
रक्षाहीनंतुयत्स्थानंवर्जितंकवचेनतु॥नत्सर्वंरक्ष
मेदेवीजयंतीपापनाशनी॥४३॥रक्षमेसर्वगात्राणि
दुर्गेदुर्गार्तिनाशनी॥पदमेकंनगच्छेतुयदिच्छेच्छु
भमात्मन॥४४॥कवचेनावृतोनित्यंयत्रयत्राहिगच्छ

ति तत्र तत्रार्थलाभश्चविजयः सर्वकामिकः ॥४६॥
यं यं चिंतयते कामं तं तं प्राप्नोतिनिश्चितं ॥ परमैश्वर्य
मतुलं प्राप्नोति प्राप्नोति विकलः पुमान् ॥४७॥ निर्न
योजायते मर्त्यः संग्रामेषु पराजितः ॥ त्रैलोक्ये तु न
वेत्तज्ञः कवचेनावृतः पुमान् ॥४८॥ इदंतु देव्याः कव

चं देवानामपिदुर्लभं ॥ यः पठेत्प्रयतोनित्यं त्रिसंध्यं
श्रद्धयान्वितः ॥४९॥ दैवीकलाततवैतस्यत्रैलोक्येचा
पराजितः ॥ जीवेद्वर्षशतंसाग्रमपमृत्युविवर्जितः ॥५०
नश्यंतिव्याधयः सर्वेलूताविस्फोटकादयः ॥ स्था
वरंजंगमंचापि कृत्रिमंचापियद्विषं ॥५१॥ अभिचारा

णिसर्वाणि मंत्रयंत्राणि पत्रतले ॥ भूचराः खेचराश्चैव कुलजाश्चोपदेशिकाः ॥५१॥ सहजा कुलजा माला डाकिनी शाकिनी तथा ॥ अंतरिक्षचरा घोरा डाकिन्यश्च महाबलाः ॥५२॥ ग्रहभूतपिशाचाश्च यक्षगंधर्वराक्षसाः ॥ ब्रह्मराक्षसवेताला कूष्माण्डा भैरवादयः ५३

दारितास्यध्वांरुधिरौघप्रवर्षिणः॥३४॥लुं
ठत्प्रहारविध्वस्तदंष्ट्राग्रक्षतवक्षसः॥वाराह
मूर्ध्नान्यपतश्चक्रेणचविदारिताः॥३५॥नरवै
र्विदारिताश्चान्यान्नक्षयंतिमहासुरान्॥
नारसिंहीचचाराजौनादापूरितदिग्मुखा॥३६

चंडाट्टहासैरसुराः शिवदूत्याभिदूषिताः॥पेतुः
पृथिव्यां पतितांस्तांश्चखादाथसा तदा॥३७॥
इतिमातृगणक्रुद्धंमर्दयंतंमहासुरान्॥दृष्ट्वा
ऽभ्युपायैर्विविधैर्नेशुर्देवारिसैनिकाः॥३८॥प
लायनपरान्दृष्ट्वा दैत्यान्मातृगणार्दितान्॥यो

द्धुमभ्याययौक्रुद्धोरक्तबीजोमहासुरः॥३९॥र
क्तबिंदुर्यदाभूमौपतत्यस्यशरीरतः॥सम्भ
वत्यतिमेदिन्यांतत्प्रमाणोमहासुरः॥४०॥यु
युधेसगदापाणिरिंद्रशक्त्यामहासुरः॥ततः
श्चैंद्रीस्ववज्त्रेणरक्तबीजमताडयत्॥४१॥कु

लिशेनाह तस्याश्च बहुसुश्राव शोणितं ॥ स
मुत्तस्थुस्ततोयोधास्तद्रूपास्तस्यराक्रमाः ॥४२
यावंतः पतितास्तस्य शरीराद्रक्तबिंदवः ॥ ता
वंतः पुरुषाजातास्तद्वीर्यबलविक्रमाः ॥४३
तेचापियुयुधुस्तत्र पुरुषारक्तसंभवाः ॥ स तं

मा त्तिरस्कृ यं शस्त्रपाता तिनीषवं ॥४४॥
पुनश्च वज्रपा तेन क्षतमस्याशिरोयदा ॥ तया
हरक्रुंपुरुषास्तेजो ताः सहस्रशः ॥४५॥ वैरु
वीसमरेचैनं चक्रेणानिजघा नह ॥ गदया ताड
यामास तंद्वीतम सुरेश्वरं ॥४६॥ वैरुवीचक्रनि

अस्यरुधिरस्रावसंभवैः ॥ सहस्रशोजगद्व्या
प्तंतत्समाजौर्महासुरैः ॥४७॥ चाक्त्याजघान
कौमारीवाराहीचतथासिना ॥ माहेश्वरीत्रि
शूलेनरक्तबीजंमहासुरं ॥४८॥ सचापिगदया
देवः सर्वएवाहनलधरं ॥ मात्रकोपसमानि

ष्टोरक्तबीजोमहासुरः ॥४९॥ तस्याहतस्यब
हुधाशक्तिशूलादिनिर्भिवि ॥ पपातत्योवेरक्तो
घस्रेनासंछतशोसुराः ॥५०॥ तैश्चासुरसृ
क्संभूतैरसुरैसकलंजगत् ॥ व्याप्तमासीत्ततो
देवाश्चयमाऽऽगमुरुत्तमं ॥५१॥ तान्विषण्णान्

सुरान्दृष्ट्वाचंडिकाप्राहसत्वरं॥ उवाचकालीं
चामुंडेविस्तीर्णवदनंकुरु॥५२॥मच्छस्त्रपा
तसंभूतान्रक्तबीजान्महासुरान्॥रक्तं
दूग्रतीच्छत्वंवक्त्रेणानेनवेगिना॥५३॥भक्ष
यंतिचसंग्रामेतदुत्पन्नान्महासुरान्॥एवमे

षः क्षयदैत्यः क्षीणारक्तेगमिष्यति॥५७॥क्ष
क्षमाणास्त्वयारोद्यानचोत्स्यतिचापरे॥ऋ
ऋषि०
यक्षकालांदेवतादेवीश्रृंखलेनाभिजघानतं॥५८
मुखेनकालीजग्रहेरक्तबीजस्यशोणितं॥त
तोसावाजघ्नाथगदयातत्रचंडिका॥५९॥न

चास्या वेदनां चक्रे गदापातो ऽप्यकामपि। त
स्याहतस्य देहात्तु बहुसुस्राव शोणितं॥५७
यतस्ततस्तद्भक्षया चामुंडा संप्रतीच्छति मु
खेसमुद्गतांश्चास्या रक्तपानान्महासुरान्॥५८
तांश्चखादाथ चामुंडा पपौतस्यचशोणितं

देवीशूलेनवज्रेण बाणैरसिऋष्टिभिः॥५९
जघाननरक्तबीजंतं चामुंडा पीतशोणितं॥स
पपातमहीपृष्ठे शस्त्रसंघसमाहतः॥६०॥नि
रक्तश्चमहीपाल रक्तबीजोमहासुरः॥ततस्ते
हर्षमतुलंमवापस्त्रिदशाःपरं॥तेषांमातृग

णोमत्तो ननतीस्तुम्भादोइ ता॥६२॥इतिश्री
मार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेमन्वंतरेदेवीमहात्म्यर
क्तबीजवधोनामष्ट॥ राजोवाच॥विचित्रमिदमा
ख्यातंभगवन्भवतामम॥देव्याश्चरितमाहात्म्यं
रक्तबीजवधाश्रितं॥१॥क्रूयश्चेच्छाम्यहंश्रोतुंरक्त

यस्मात्सादेन सौभाग्यारोग्यसंपदः॥ शत्रुहानिःपरो
मोक्षःस्तूयतेसानुकिंजनैः॥१४॥ इतिकीलकंस
माप्तं॥ ॐ अस्यश्रीसप्तशतीस्तोत्रमंत्रस्य॥ मार्क
ंडेयऋषिः॥ श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्व
त्योदेवताः॥ अनुष्टुप्छंदः॥ त्रिष्टुप्बृहतीपंक्तिःछंदांसि॥ मम

समस्तकामनासिध्यर्थेजपेविनियोगः॥प्रथमचरि
त्रस्यब्रह्माऋषिः॥महाकालीदेवतागायत्रीछंदः
नंदाशक्तिः॥रक्तदंतिकाबीजं॥अग्निस्तत्वं॥रुरुध्यानं
महाकालीप्रीत्यर्थंममसमस्तकामनासिध्यर्थेजं
प्रथमचरित्रजपेविनियोगः॥मार्कंडेयउवाच॥

सावर्णिः सूर्यतनयो योमनुः कथ्यतेऽष्टमः॥ निशाम
यतदुत्पत्तिंविस्तराद्दतोमम॥१॥महामायानुभावेन
यथामन्वंतराधिपः॥सबभूवमहाभागःसावर्णिः
स्तनयोरवेः॥२॥स्वारोचिषेंतरेपूर्वंचैत्रवंशसमुद्भ
वः॥सुरथोनामराजाभूत्समस्तेक्षितिमंडले॥३॥तस्य

पालयतः सम्यक् प्रजाः पुत्रानिवौरसान् बभूवुः
शत्रवोभूपाः कोऽपि ध्वंसिनस्तदा ४ तस्यतै
रनवद्यैर्मतिप्रबलदंडिनः न्यूनैरपि सतैर्युद्धे
कोऽपि ध्वंसिजिनितः ५ ततः स्वपुरमायातोनि
जदेशाधिपोनवत्र आक्रांतःसमहाभागः स्तैस्त

बीजेनिपातिते॥चकारशुंभोयत्कर्मनिशुंभश्चा
तिकोपनः॥२॥ऋषिरुवाच॥चकारकोपमतुलंरक्त
बीजेनिपातिते॥शुंभासुरेनिशुंभश्चहतेष्वन्येषुचा
हवे॥३॥हन्यमानंमहासैन्यंविलोक्यामर्षमुद्वहन्॥
अभ्यधावन्निशुंभोथमुख्ययासुरसेनया॥४॥य

तस्याग्रतस्तथा पृष्ठे पार्श्वयोश्च महासुराः ॥ संदष्टौ
ष्टपुटाश्चक्रुर्हलुदेवीमुपाययुः ॥५॥ आजग्मुर्महा
वीर्यशुंभोपिस्वबलैर्वृतः ॥ निहंतुंचंडिकाकोपा
त्कृत्वायुद्धंतुमात्तनिः ॥६॥ ततोयुद्धमतीवासी द्दे
व्याःशुंभस्यचोभयोः ॥ शरवर्षमतीवोग्रंमेघयोरि

ताडितेवाहनेदेवीक्षुरप्रेणासिमुत्तमं

ववर्षतोः ॥७॥ चिच्छेदतांछरास्तांश्चंडिकास्वशरै
रोकरैः ॥ताडयामासचांगेषुशस्त्रौघैरसुरेश्वरौ ॥८
निशुंभोनिसितंखड्गंचर्मचादायसुप्रभं ॥ अताड
यन्मूर्धिसिंहंदेव्यावाहनमुत्तमं ॥९ निशुंभस्याशु
चिच्छेदचंद्रश्चाप्यष्टचंद्रकं ॥१०॥ छिन्नेचर्मणिख

ङ्गेच शक्तिं चिक्षेप सोसुरः॥ तामप्यस्यद्विधा चक्रेच
क्रेणाऽभिमुखागतां॥११॥ कोपाध्मातोनिशुंभोथश्रू
लंजग्राहदानवः॥आयांतंमुष्टिपातेन देवीतच्चाप्य
चूर्णयत्॥१२॥अथादायगदांसोपिचिक्षेपचंडिकां
प्रति॥सापिदेव्यास्त्रिशूलेनछिन्नाभस्मत्वमागता॥१३

ततः परशुहस्तंतमायांतं दैत्यपुंगवं ॥ आहत्यदेवी
बाणौघैरपातयत भूतले ॥१४॥ तस्मिन्निपतितेभू
मौनिशुंभोभीमविक्रमः ॥ क्रोधमापूर्यतीव संरुरुधे
योहनुमंबिकां ॥१५॥ सरथस्तुरगश्चैवगृहीतम
रमायुधैः ॥ मुष्टैरघ्नन्निरतुले व्यक्षरोषवशोनभः ॥१६॥

तमायातं समालोक्य देवीशंखमवादयत्॥ज्या
शब्दंचापिधनुषश्चकारातीवदुःसहं॥१७॥पूरया
मासकुकुभोनिजघंटास्वनेनच॥समस्तदैत्यसै
न्यानांतेजोवधविधायिनां॥१८॥ततःसिंहोमहना
दैस्याज्जितेनमहामदैः॥पूरयामासगगनंगांतथै

वंदिग्नोदशा॥१९॥ततःकालीसमुत्पत्यगगनंक्ष्मा
मताडयत्॥कराभ्यांतन्निनादेनप्राक्स्वनास्तेति
रोहिताः२०॥अट्टाट्टहासमशिवंशिवदूतीचकारह
तैःशब्दैरसुरास्त्रेषुभुंभःकोपंपरंययौ॥२१॥दुरा
त्मन्तिष्ठतिष्ठेतिव्याजहारांबिकाहरा॥ततोजये

सन्निहितं देवेशि कालशसंस्थितैः ॥ २१ ॥ शुंभेनागत्य या
शक्तिर्मुक्ता ज्वालातिभीषणा ॥ आयांति वह्निकूटा
भासनिरस्ता महोल्कया ॥ २२ ॥ सिंहनादेन शुंभस्य
व्याप्तं लोकत्रयांतरं निर्घातनिस्वनो घोरो जितवा
नवनीपते ॥ २४ ॥ शुंभमुक्तांश्च यान्देवी शुंभस्तस्याहि

भोन्छरान्॥ चिच्छेदस्वशरैस्तयैः साधशोथसह
स्रशः॥२५॥ ततः सा चंडिकाक्रुद्धाशूलेनाजिघां
सतं॥ सतेनहतोभूमौमूर्छितोनिपपातह॥२६
ततोनिशुंभःसंप्राप्यचेतनामात्तकार्मुकः॥ आ
जघानशरैर्देवीकालिकेसरिणंतथा॥२७॥पुन

श्चकृत्वा बाहूनामयुतं दनुजेश्वरः ॥ चक्रायुधेनादितिजः छादयामास चंडिकां ॥२८॥ ततो भगवती क्रुद्धा दुर्गा दुर्गतिनाशनी ॥ चिच्छेदतानि चक्राणि स्वशरैः सायकांश्चतान् ॥२९॥ ततो निशुंभो वेगेन गदामादाय चंडिकां ॥ अभ्यधावत तं हंतु

दैत्यसेन्यसमावृतः ॥३०॥ तस्यापतत एवाशु गदां चिच्छेद चंडिका ॥ खड्गेन शितधारेण सच शूलं समादद ॥३१॥ शूलहस्तं समायांतं निशुंभ ममरार्दनं ॥ हृदि विव्याध शूलेन वेगाविष्टेन चंडिका ॥३२॥ भिन्नस्य तस्य शूलेन हृदयान्निसृतोपरः

महो बलो महावीर्यस्त्वेतिचुक्रोशवद्दन्न॥३४
तस्यनिष्क्रामतोदेवी प्रहस्यस्वनवत्तनः॥शिर
श्चिच्छेदखड्गेनतस्तोसावपतद्भुवि॥३५॥ततःसि
हश्चखादोग्रंदृष्ट्वाक्षुण्णंशिरोधरान्न॥असु
रास्तांस्तथाकाळीशिवदूतीतथापरान्न॥३६॥

७०१

नामांसेनसुरयानप॥२७॥पाद्येनाचमनीयेनसं
दनेनसुगंधिना॥सकर्पूरैश्चनांबूलैर्नक्षनोज्यस
मन्वितैः॥२९॥वामनागेश्वरोदेवाश्चिन्नशीर्षंम
हासुरं॥पूजयेन्महिषंयेनप्राप्तसायुज्यमीश्वरा ३०
दक्षिणेपुरतःसिंहंसमग्रंधर्मेश्वरंवाहनंपूजे

येदेव्याध्यतेयेनचराचरं॥३१॥ततःकृतांजलिर्भू
त्वास्तुवीतचरितैरिमैः॥एकेनवामध्यमेनतैकै
नोत्तरयोरिह॥३२॥चरितार्धंतुचजपेज्जपंछिद्र म
वाप्नुयात्॥स्तोत्रमंत्रैस्तुवितेमांयदिवाजगदंबि
के॥३३॥तदर्पणानमस्कारंकृत्वात्मर्पितोजं

लिं॥क्षमापयेज्जगद्धात्रीमुहुर्मुहुरतंद्रितः॥३४॥
प्रतिश्लोकंचजुहुयात्सायंसंतिलसर्पिषा॥जुहुया
स्तोत्रमंत्रैर्वाचंडिकायैशुभंहवि॥३५॥नमोनाम
पदैर्देवीं पूजयेत्सुसमाहितः॥प्रयतःप्रांजलिर्भू त्वा
प्रणामान्तंनिधायात्मनि॥३६॥सुचिरंनामयेदीशांचे

ण्डिका तन्मयो जनेत्॥ एवंयः पूजयेद्भक्त्या प्रत्यहं प
रमेश्वरी॥२७॥ इह लोके भोगान्यथा कामं देवीसायुज्य
मा प्नुयात्॥ योनरोजपतेनित्यं चंडिकां नक्तवत्सलां॥
लक्ष्मीरुत्पास्यपुण्यानि निर्दहेत्परमेश्वरी॥तस्मा
त्संपूजयेन्नित्यं सर्वलोकमहेश्वरी॥२९॥ यथोक्तेन

रीतिर्गीयते ॥२०॥ इति ते मूर्त्तयोदेवि व्याख्याता वसुधाधिपै ॥ जगन्मातुश्चिंतिकायाः कीर्तिताः कामधेनवः ॥२१॥ इदं रहस्यं परमं न गोप्यं कस्यचित्त्वया ॥ ख्यातेदिव्यमूर्तिनामभिष्टफलदायकं ॥२२॥ इतिस्वस्तिश्रीमार्कंडे

य पुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमहात्म्ये
मूर्त्तिरहस्यनाम षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥ ॥
॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ हस्ताक्षरजी वाजी
भीमसेन ॥

॥ सप्तशतिसमाप्ता ॥

१४७